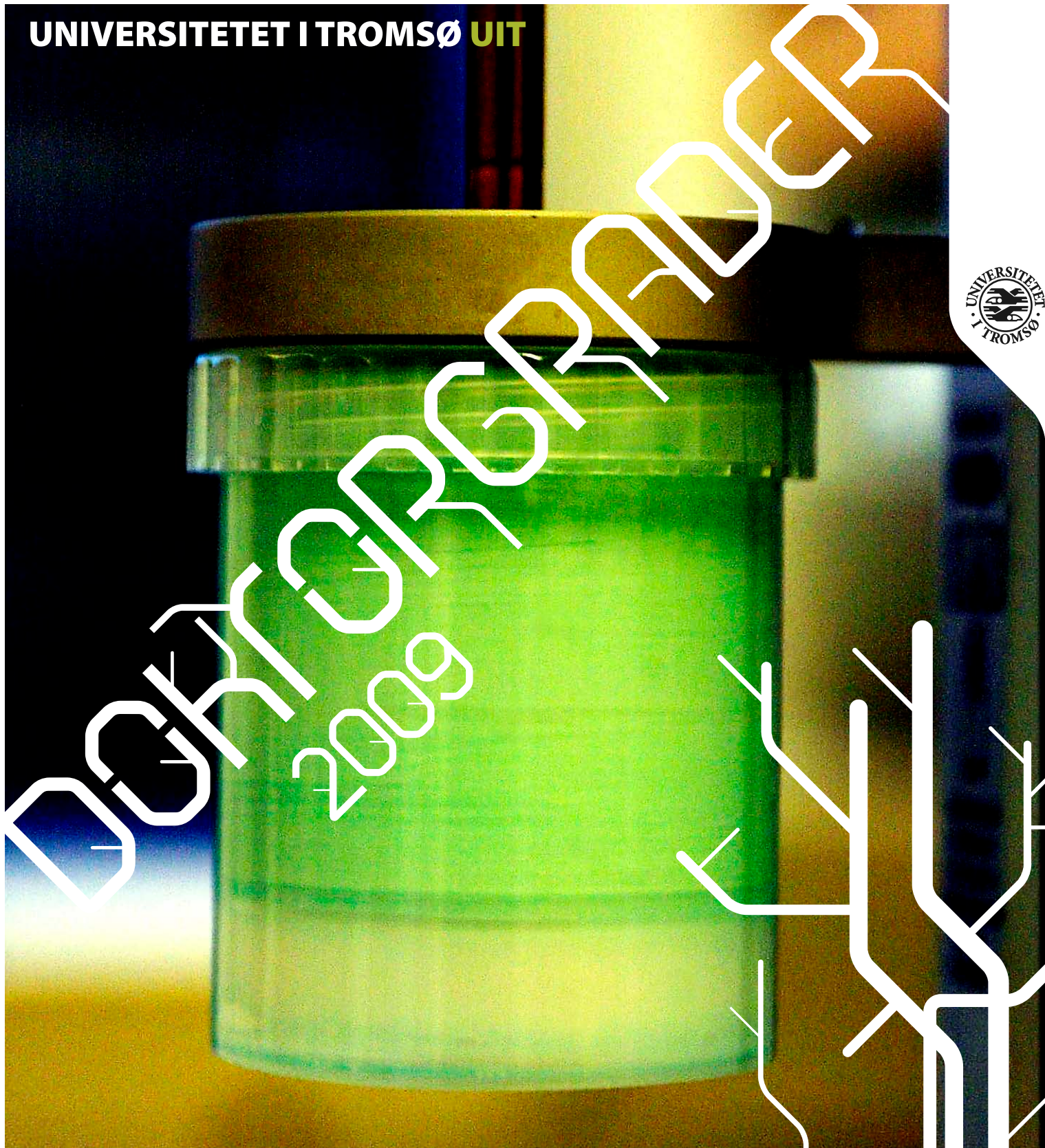

UNIVERSITETET I TROMSØ **UIT**

Yggdrasil er navnet på verdenstreet i norrøn mytologi, en ask med grener som rekker ut over hele verden og opp over himmelen. Den ene roten er hos rimtussene. Her ligger Mimesbrunn, som er kilde til vett og visdom, og som eies av den kloke Mime.

Foto: Lee Sie @ flickr.com

115 doktorgrader i 2009

I 2009 ble det avlagt 115 doktorgrader ved Universitetet i Tromsø. Dette er en økning på 10,6 % i forhold til rekordåret 2008 (104 doktorgrader). 67 kandidater tok doktorgraden i vårsemesteret og 48 i høstsemesteret 2009.

Kvinneandelen har de siste årene stort sett ligget mellom ca 40 % og 50 %. Unntaket var 2007, da hele 53 % av kandidatene var kvinner. I 2009 var kvinneandelen 48 %. Av de 115 kandidatene er 25 utenlandske statsborgere, fordelt på 18 land.

Det nye Universitetet i Tromsø var en realitet fra 1. januar 2009. Den nye fakultetsstrukturen var på plass 1. august 2009. De som disputerte før den dato avla doktorgrad ved de gamle fakultetene. Antallet disputaser for vårsemesteret så slik ut:

Det medisinske fakultet: 26
Det matematisk- og naturvitenskapelige fakultet: 11
Det samfunnsvitenskapelige fakultet: 13
Norges fiskerihøgskole: 7
Det humanistiske fakultet: 8
Det juridiske fakultet: 2

De som disputerte etter 1. august 2009 avla doktorgrad ved de nye fakultetene. Antallet disputaser for høstsemesteret så slik ut:

Det helsevitenskapelige fakultet: 23
Fakultet for naturvitenskap og teknologi: 5
Fakultet for humaniora, samfunnsvitenskap og lærerutdanning: 11
Fakultet for biovitenskap, fiskeri og økonomi: 8
Det juridiske fakultet: 1
Det kunstfaglige fakultet (tilbyr per i dag ikke doktorgradsutdanning)

Generelt om doktorgrader

En doktorgrad er den høyeste vitenskapelige graden det er mulig å ta ved norske læresteder. For å kunne arbeide som forsker vil de fleste arbeidsgivere kreve avlagt doktorgrad. Opptakskrav er fullført mastergradsprogram eller profesjonsstudium. Doktorgradsstudiene er finansiert enten ved stipend fra Universitetet i Tromsø, Norges forskningsråd

eller andre eksterne finansieringskilder. Selve doktorgradsutdanninga er et treårig fulltidsstudium. En del stipend er fireårige, der doktorgradsarbeidet utgjør 75 % og annet arbeid, undervisning og lignende, utgjør 25 %.

Studentene som blir tatt opp, følger et organisert doktorgradsprogram som leder fram til graden ph.d. (philosophiae doctor). Det er også mulig å ta doktorgrad utenfor et organisert program. Dette vil gi graden dr. philos. (doctor philosophiae). Av de 115 avlagte doktorgradene i 2009 disputerte 112 til ph.d. og tre til graden dr. philos.

Les mer på uit.no/forskning eller www.ub.uit.no/munin

Kontaktinformasjon

Avdeling for forskning og utviklingsarbeid
afu@adm.uit.no
77 66 04 65

Det helsevitenskapelige fakultet
post@helsefak.uit.no
77 64 46 01/77 64 46 10

Fakultet for naturvitenskap og teknologi
postmottak@nt.uit.no
77 64 40 01/77 64 47 65

Fakultet for humaniora, samfunnsvitenskap og lærerutdanning
postmottak@hsl.uit.no
77 64 43 00

Fakultet for biovitenskap, fiskeri og økonomi
postmottak@bfe.uit.no
77 64 60 00/77 64 60 20

Det juridiske fakultet
postmottak@jus.uit.no
77 64 41 97/77 64 47 75

Det kunstfaglige fakultet
postmottak@kunstfak.uit.no
77 66 03 04/77 61 88 99

Doktorgradsavhandlingar 2009 ved Universitetet i Tromsø

Birgit Abelsen

Philosophiae doctor

Some Issues on Provision and Access to Dental Services in Norway.

Det offentlige involvering i tannhelsetjenesten er svært forskjellig fra det vi er vant med fra andre typer helsetjenester. Tannhelsetjenesten domineres av private tilbydere og de fleste voksne må selv betale alle egne utgifter til tannhelsetjenester. Private tannleger kan etablere seg hvor de vil i landet og de bestemmer selv prisene for tannbehandling. Dette systemet har potensielt uheldige fordelingsmessige konsekvenser, men er relativt lite utforsket. Avhandlingen konsentrerer seg om ulike aspekter knyttet til finansiering, styring, mangelen på regulering og folks behov for tannhelsetjenester. Det dokumenteres store geografiske forskjeller i voksnes selvopplevde tannhelse og i tilgangen til tannhelsetjenester i Norge. Den søker også å forklare hvorfor prinsippet om "lik tilgang for like behov" som ellers står så sterkt i helse-Norge, ikke gjelder i samme grad for tannhelsetjenester.

Lenke til avhandlingen: <http://hdl.handle.net/10037/2360>

Det helsevitenskapelige fakultet
Institutt for samfunnsmedisin
04.12.2009

Abraham Alemayehu

Philosophiae doctor

Physical-Organic Studies of Corroles: Molecular Structures, Spectroscopy, Electrochemistry and Photovoltaic Properties.

I dette arbeidet har det blitt syntetisert nye beta-oktaklo-
rerte corroler, bis- og tris-p-karboksyrcorroler og en serie
med p-substituerte trans-A2B-corroler. Det elektroniske
absorpsjonsspektret til kobber-komplekset av disse cor-
rolene har bemerkelseverdige substitusjonseffekter sam-
menlignet med sølv- og molybden-kompleksene som er
ufølsomme for disse substituentene. Krystallstrukturene av
to kobber trans-A2B corroler (Cu[5,15-P2-10-(p-MeO.P)
C] og Cu[5,15-(p-CF3-P)2-10-(p-MeO.P)C]) ble løst ved
hjelp av røntgen. Krystallstrukturene fra røntgen og teore-

tiske beregninger indikerte at kobber-corrolene har en sal-
fasong (ikke plan), selv for sterisk uhindrede substitusjons-
mønstre. I motsetning til litteraturverdier og teoretiske
beregninger av kobolt(III) og iridium(III) corroler som er
plane. Selv om disse har store steriske hindrende grupper
i substitusjonsmønstrene. Disse motstridene resultatene
mener jeg er et viktig bidrag for å forstå strukturkjemien til
corollene.

Fakultet for naturvitenskap og teknologi
Institutt for kjemi
04.11.2009

Erik Eik Anda

Philosophiae doctor

The Murmansk County Birth Registry (MCBR). The implementation and applicability of a population based birth registry in the Russian Arctic.

Det helsevitenskapelige fakultet
Institutt for samfunnsmedisin
04.09.2009

Svein Kristian Arntzen

Philosophiae doctor

Juridisk argumentasjon ut fra rettsprinsippet om beskyttelse av berettigede forventninger.

Avhandlingen tar utgangspunkt i at juridisk argumentasjon
ut fra rettsprinsipper er en del av den norske rettstradisjo-
nen samtidig som rettsprinsippene har en noe uklar stil-
ling i rettskildelæren. Fokuset er rettet mot rettsprinsipper
generelt. Rettsprinsippet om beskyttelse av berettigede
forventninger får en underordnet rolle som illustrasjons-
materiale. Hovedkonklusjonen i avhandlingen er at rett-
hetsavgrensningen vedrørende rettsprinsippet om beskyt-
telse av berettigede forventninger kan og bør forklares ut
fra Robert Alexys "prinsipp-teori". Det tas dermed til ordet
for at forståelsen av rettsprinsipper som optimaliserings-
påbud bør sedimenteres i den norske rettskulturen, blant
annet ved at rettsprinsippene tas med i opplysninger over
rettskildefaktorer. Selv om avhandlingen er teoretisk kan
drøftelsene særlig vedrørende tilbakevirkningsforbudet i

grunnloven § 97 og omgjøring av begunstigende forvaltningsvedtak anvendes i praktisk juridisk argumentasjon.

Lenke til avhandlingen: <http://hdl.handle.net/10037/2393>

Det juridiske fakultet
19.06.2009

Anne Mette Asfeldt

Philosophiae doctor

Helicobacter pylori og mageplager i et folkehelseperspektiv.

Halsbrann, smerter og ubehag i øvre del av magen er plager som rammer en betydelig del av befolkningen. Utredning og behandling av slike plager opptar store ressurser i helsevesenet. Siden det i 1984 ble påvist at bakterien *Helicobacter pylori* i mange tilfeller er årsak til magesår, har det blitt stilt spørsmål om hvorvidt denne bakterien også kan være årsak til mageplager uten at det forefinnes magesår. Befolkningen i Sørreisa svarte i 2004 på et spørreskjema om mageplager. De ble undersøkt for *Helicobacter pylori* og undersøkt for magesår med gastroskopi. Resultatene ble sammenlignet med en tilsvarende undersøkelse i 1987. De viktigste resultater er at *Helicobacter pylori* gir økt risiko for utvikling av magesår. Magesår oppstår hos en veldig liten del av de som bærer bakterien, oftere hos menn enn hos kvinner. Bakterien gir betennelse i magesekken hos de fleste. Forekomsten av *Helicobacter pylori* har falt betydelig siden 1987, mens forekomsten av mageplager har holdt seg stabilt.

Lenke til avhandlingen: <http://hdl.handle.net/10037/2331>

Det medisinske fakultet
Institutt for samfunnsmedisin
24.04.2009

Judy Yu-Ying Au

Philosophiae doctor

Reading websites as places: Two case studies of exploratory digital documents.

The thesis attempts to use the theoretical concept of «place» borrowed from the humanistic geographers to explore the differences between traditional and digital place making and the nature of digital documents in connection to digital environments. When employing «place» as a theoretical concept, Au argue that place making in digital dimensions is comparable to that in traditional ones. As a kind of cultivated environment, digital environments also function as «places» for modern humans. This is crucial to our daily existence since modern humans apparently rely extensively on digital technology. The two case studies included in the thesis illustrates the possibility that websites may be read as «places» and reading them as such provides us with insights into place making in digital environments. Further investigation is necessary to establish the essential

criteria for the distinction between websites as «places» and websites as «sites». Reading websites as «places» will enhance our comprehension of digital environments that is of growing significance for modern human existence.

Lenke til avhandlingen: <http://hdl.handle.net/10037/1775>

Det humanistiske fakultet
Institutt for kultur og litteratur
09.02.2009

Kari Berg

Philosophiae doctor

I skolens randsonopplæring for ungdom under offentlig omsorg.

Avhandlingen en kvalitativ studie der fire ungdommer plassert i to barnevernsinstitusjoner forteller om skoleerfaringene sine. Berg ønsket å undersøke hva slags betydning skoleerfaringene får for selvilde og mestring, og hvilken rolle gjentatte relasjonsbrudd kan ha for denne utviklingen. Studien er tverrfaglig og kaster lys over skolen som normalarena og barnevernsinstitusjonen som en spesiell arena. Samlet sett viser studien til sammensatte forbindelser mellom de unges behov for støtte og hjelp, den faktiske bistanden de mottar fra signifikante voksne, og hvordan de lykkes i skolen. Det er ikke bare spørsmål om hva skolen ser seg i stand til å romme av elever med forskjellige støttebehov som denne studien aktualiserer, men også hvordan skole og institusjon utnytter samarbeidsmulighetene og trekker inn elevenes egne perspektiver og skoleambisjoner.

Lenke til avhandlingen: <http://hdl.handle.net/10037/2094>

Det samfunnsvitenskapelige fakultet
Institutt for pedagogikk
10.06.2009

Gerd Berge

Philosophiae doctor

Anticancer activity of bovine lactoferricin and a cytolytic 9-mer peptide. - From cow milk to cancer vaccine?

Et protein funnet i kumelk har vist seg å inneha et stoff med hemmende effekter på både bakterier og kreftceller. Stoffet, som heter Bovint Lactoferricin (LfcinB), angriper kreftcellene og fører til brå celledød, som er forskjellig fra dagens behandlingsmetode der kreftcellene gradvis ødelegges. Berges funn viser at LTX-302, som er et lytisk peptid avledet fra LfcinB, ikke bare er effektivt men også virker selektivt mot kreftceller sammenlignet med friskeceller. I tillegg viser LTX-302 en vaksineeffekt mot B-celle lymfom i mus. Ved injeksjon av LTX-302 direkte i kreftsvulster hos mus, forsvant et flertall av svulstene fullstendig og i tillegg viste det seg at det ikke lot seg danne nye svulster, sier Berge. Musene dannet en immunitet mot denne typen kreft, og studiet har for første gang vist at et lytisk peptid kan brukes til å skape en vaksinasjonseffekt mot en bestemt type kreft ved lokal behandling.

Lenke til avhandlingen: <http://hdl.handle.net/10037/2373>

Det helsevitenskapelige fakultet
Institutt for medisinsk biologi
09.12.2009

Anita Margareth Berg-Olsen

Philosophiae doctor

Omsorg eller formål. Rasjonalitet og dilemmaer i fådeltskolen.

Avhandlingen tar for seg fådelte grunnskoler i ulike rurale miljø i Nord-Norge, og viser hvordan mening om disse skolene konstrueres ved at lærere og elever handler i, og skaper kunnskap om det spesifikke miljøet de er situerte i. Konteksten har stor betydning for hvordan forståelsen av forskjellighet konstitueres. Konteksten er skapt av eksisterende og strukturerte diskurser og kunnskap om henholdsvis ruralitet og urbanitet, og er med på å klassifisere og plassere den rurale skolen som forskjellig fra det "normale" (den fulldelte skolen). Her oppstår det visse særtrekk i den pedagogiske tilnærmingen som virker som dilemmaer i den praktiske og didaktiske virksomheten. Disse styres av de doble relasjonene som knytter lærerne og skolen til stedet der de virker, til oppfattelsen av egen lærerrolle, og til rollen skolen generelt har i forhold til læring og undervisning. Positive aktiviteter og relasjonsbygging mellom skole og lokalsamfunn sees på som en integrert del av elevenes utvikling og sosialisering. Omsorg som pedagogisk form handler om å hjelpe elevene til å oppnå mestring og kulturell kompetanse gjennom strukturene i elevenes hverdagsliv i den lokale kulturen.

Lenke til avhandlingen: <http://hdl.handle.net/10037/1833>

Det samfunnsvitenskapelige fakultet
Institutt for pedagogikk
19.03.2009

Svein Hugo Bergvik

Philosophiae doctor

Psychological factors in the recovery of Coronary Artery Disease patients in Northern Norway.

Bakgrunnen for avhandlingen er en økende forståelse blant behandlere og forskere for at psykologiske forhold kan ha stor betydning for bedring etter sykdom, også hjerte/karsykdom. Avhandlingen søker å finne svar på hvordan pasientene opplever og håndterer sykdom og behandling, hvorvidt kombinasjonen av vedvarende negative følelser og

sosialt unnvikende tendenser er et problem, hva som skal til for at pasientene kommer tilbake til arbeid og hvordan man kan implementere tiltak for å redusere pasientenes negative følelsesmessige reaksjoner samt bedre deres mestring av sykdom og behandling. Resultatene viser at psykologiske forhold har betydning for bedring etter hjertesykdom. Passivitet, unngåelsesstrategier og lav tiltro til at egne handlinger kan påvirke helsen er vanlig blant pasientene. Sykehuset synes å bidra til passivitet og vektlegger helsepersonellens handlinger for pasientens helse. En pasient-sentrert tilnærming kan bidra positivt til redusert passivitet og økt mestring.

Lenke til avhandlingen: <http://hdl.handle.net/10037/2104>

Det medisinske fakultet
Institutt for klinisk medisin
05.06.2009

Eva Bernhoff

Philosophiae doctor

Investigation of antiviral targets in the lifecycle of human polyomavirus BK (BKV).

BK virus smitter nesten alle mennesker i tidlig barndom og forblir deretter latent i nyrene - vanligvis uten at en merker noe til infeksjonen. Ved nedsatt immunforsvar, som for eksempel etter en transplantasjon, kan BK virus aktiveres og gi alvorlig sykdom. BK virus sykdom er et voksende problem. Antall nyretransplanterte pasienter øker stadig som et resultat av økt alder og forekomst av diabetes i befolkningen. Hovedmålet med dette studiet har vært å øke kunnskapen om virkningsmekanismen til eksisterende terapi mot BK virus slik at personer som rammes av BK virus sykdom kan gis optimal behandling. Studiet som viser at de to mest brukte medikamentene mot BK virus, Cidofovir og Leflunomide, har få eller ingen unike virale angrepspunkt. Studiet avdekker også ny kunnskap om BKV mikro-RNA, en viktig regulator i livssyklusen til BK virus. Dannelse av BKV mikro-RNA er vist å være viktig for virus produksjon og kan være et potensielt mål for fremtidig BKV terapi.

Det medisinske fakultet
Institutt for medisinsk biologi
03.04.2009

Robert Biswas-Diener

Doctor philosophiae

Material wealth and subjective well-being.

The thesis discusses the relation between income and material well-being to happiness. A variety of earlier studies conclude that income is correlated with subjective well-being (SWB) but is neither the most important factor in happiness, nor is this relationship unmediated or context free. The dissertation outline a new approach to material wealth and SWB that proposes that there is much to learn about the money-happiness relationship by looking at the emotional lives of the very poor and the relatively affluent. Studies from the poor suggest that a lack of economic stability creates psychological risk factors for people, but that surprisingly high levels of emotional flourishing can still be found in impoverished communities. This latter finding suggests we need further research to determine how “basic” are basic needs.

Lenke til avhandlingen: <http://hdl.handle.net/10037/2332>

Det helsevitenskapelige fakultet
07.10.2009

Magne Geir Bøe

Philosophiae doctor

Chronic daily headache: A study of withdrawal therapy and follow-up.

Studien undersøkte personer med kronisk daglig hodepine, dvs. hodepine minst 15 dager i måneden i tre måneder. De studerte personene hadde migrene eller spenningshodepine som grunnlidelse. Overforbruk av smertestillende medisiner eller migrenemedisiner er en hyppig årsak til kronifisering av hodepine. De 100 personene som deltok i studien hadde alle et overbruk av medisiner og en hadde grunn til å tro at mange av disse personene ville bli vesentlig bedre ved å gjennomføre en medikamentpause av en måneds varighet, til tross for at dette kan medføre plager i startfasen. Avhandlingen består av tre artikler som på ulike måter tar for seg tiltak for å avhjelpe i denne fasen.

Det helsevitenskapelige fakultet
Institutt for klinisk medisin
09.10.2009

Bård-Jørgen Bårdsen

Philosophiae doctor

Risk sensitive reproductive strategies: the effect of environmental unpredictability.

Klima og klimaendringer påvirker reproduksjon og overlevelse hos alle levende organismer. Avhandlingen inkluderer flere eksperimenter der vinterbetingelsene ble forbedret eller forverret ved å manipulere førtilgangen til reinsimiler. En reduksjon i vinterbetingelsene førte til at simlene neste sommer reduserte investeringen i kalv, og isteden satset på oppbygging av kroppsreserver. En tilsvarende forbedring av vinterbetingelsene måtte imidlertid foregå over flere år før simlene var villige til å øke sin reproduktive investering. En observasjonsstudie viste at vinterforholdene ikke bare påvirker investeringen i kalv, men også kostnadene knyttet til dette. De asymmetriske konsekvensene av forbedring og forverring koblet til et uforutsigbart vintermiljø viser at reinsdyr har utviklet en risikosensitiv investeringsstrategi der simlene avpasser bygging av fettreserver basert på hva slags vinter de forventer skal komme.

Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet
Institutt for biologi
13.02.2009

Pavel Caha

Philosophiae doctor

The nanosyntax of case.

The thesis investigates cases and prepositions in the world's languages. It uncovers a number of cross-linguistic regularities, and argues that they find a natural account in the framework of Nanosyntax; a new approach to language developed at CASTL. The core of Nanosyntax is the hypothesis that the basic building blocks of human languages are very small, in fact, much smaller than words or morphemes. The Nanosyntactic view fundamentally changes our view on syntax: syntax does not merely linearly arrange words and morphemes (like the recipient/dative marker), it in fact creates these units from more primitive entities.

Lenke til avhandlingen: <http://hdl.handle.net/10037/2203>

Fakultet for humaniora, samfunnsvitenskap og lærerutdanning
Center for Advanced Study in Theoretical Linguistics (CASTL)
02.10.2009

Jørn Andreas Cruickshank

Philosophiae doctor

*Diskursens egenvekt i konstruksjonen av det rurale.
Om utviklingen av norsk distriktspolitikk.*

Det samfunnsvitenskapelige fakultet
Institutt for planlegging og lokalsamfunnsforskning
23.04.2009

Irene Vanja Dahl

Philosophiae doctor

*Norsk fiskerijurisdiksjon overfor utenlandske
fiskefartøyer.*

Hovedspørsmålet i avhandlingen er hvilken folkerettslig håndhevelseskompetanse Norge har overfor utenlandske fiskefartøyer. Et minimumsnivå av håndheving er nødvendig for å oppnå etterlevelse av regler som skal sikre en bærekraftig forvaltning av marine ressurser. Analysene tar utgangspunkt i internasjonale avtaler, generelle rettsprinsipper og folkerettspraksis. Også anmodninger fra FNs mat- og landbruksorganisasjon, FAO, er brukt som argumentkilde i diskusjonene. Det er flere havområder hvor Norge har interesse i at fiskerireguleringer håndheves. I 200-milssonene (Norges økonomiske sone, fiskerisone ved Jan Mayen og Fiskevernsonen ved Svalbard) har Norge en tilnærmet suveren adgang til å regulere fisket og håndheve reglene. I Gråsonen, hvor deler av sonen ellers ville vært omfattet av den suverene kompetansen i 200-milssonen, gjelder et særlig regime. Etter Gråsoneavtalen har Norge ikke adgang til å håndheve overfor fartøyer som fisker med russisk lisens. I de åpne havområdene Smutthavet og Smutthullet er utgangspunktet eksklusiv jurisdiksjon til flaggstaten, men i medhold av internasjonale avtaler har Norge adgang til å foreta visse håndhevels tiltak.

Det juridiske fakultet
16.06.2009

Tom-Erik Dybwad

Philosophiae doctor

*Career Maturity: Contributions to its Construct
Validity.*

Avhandlingen har, på basis av en gjennomgang av forskningslitteraturen, utviklet et spørreskjema for å kartlegge karrieremodenhet og arheidsrelaterte verdier blant elever i videregående skole. Utviklingsarbeidet er basert på informasjon fra 2000 elever i Nordland fylke. På basis av disse to spørreskjemaene er det undersøkt hva som predikerer to sentrale aspekter ved karrieremodenhet: Dropout-intensjoner og karriereusikkerhet. Det første temaet synes å være en funksjon av lav selvtilit, manglende sosial støtte for karriereplaner, ønske om en jobb som gir makt og ønske om en jobb som ikke er for intellektuelt krevende, mens behov for arbeidslivskunnskap, lav selvtilit og ønske om å tjene store penger er viktigst for det andre temaet. Dette gjelder for både gutter og jenter. For gutter er ønske om en jobb

som ikke er for strukturert og gir rom for å tilbringe mye tid med familien en tilleggsindikator, mens manglende interesse for en krevende jobb gjør samme nytten hos jenter.

Det samfunnsvitenskapelige fakultet
Institutt for psykologi
26.05.2009

Tom Dønnem

Philosophiae doctor

Molecular analysis of angiogenic markers as prognostic factors for non-small cell lung cancer (NSCLC).

På verdensbasis er lungekreft den vanligste kreftsykdommen og den kreftformen som forårsaker flest dødsfall. Angiogenese (nydannelse av blodkar) er en forutsetning for at en svulst skal bli større en 1-2 mm og mange nye medikamenter designes for å hindre slik karydannelse. Foreløpig har resultatene vært relativt beskjedne innen lungekreftbehandling, men biologisk bør potensialet være stort. Ved å optimalisere kombinasjonen av angrepspunkt og plukke ut de pasientene man forventer å ha effekt, kan anti-angiogenese behandling bli et viktig bidrag i kampen mot lungekreft. I kreftcellene har flere ulike angiogenese (nydannelse av blodkar) molekyler betydning for om pasienten overlever sykdommen. Ulike molekyler i bindevevet rundt kreftcellene er også viktig for lungekreftpasientenes overlevelse. Videre har vi også observert at kombinasjoner angiogenesemolekyler fra forskjellige familier har meget sterk prognostisk verdi for grupper av lungekreftpasienter. Hos disse kan det være spesielt interessant å gjøre nye undersøkelser for å se hvilken effekt de kan ha av kombinert anti-angiogenese behandling.

Lenke til avhandlingen: <http://hdl.handle.net/10037/1879>

Det medisinske fakultet
Institutt for klinisk medisin
20.03.2009

Jack Are Edvardsen

Philosophiae doctor

A genetic spectrum approach to affective and schizophrenic disorders. A twin- and family study.

Over 300 eneggete- og toeggete tvillingpar og deres foreldre og søsken ble intervjuet og diagnostisert i henhold til moderne diagnostiske systemer både med hensyn til symptomforstyrrelser og personlighetsforstyrrelser. Materialet ble analysert ved hjelp av konkordansanalyser, variansanalyse og korrelasjonsanalyser, og arvelighet (heritabilitet) ble estimert vha. moderne biometrisk modelltilpasning (Structural Equation Modelling, SEM). Resultatene viste at bipolare spektrum tilstander bestående av bipolar I, bipolar II og cyclothymi har høy arvelighet. Ingen effekt av felles oppvekstmiljø ble påvist. Videre viste resultatene at det unipolar depressive spektrum bestående av alvorlig depresjon, atypisk depresjon, dysthymi og depressiv tilpasningsforstyrrelse er moderat arvelig. Ingen signifikant effekt av felles oppvekstmiljø ble påvist. Til sist, basert på dette studiet synes såkalte negative schizotype trekk å være innen det schizofrene spektrum, mens de såkalt positive borderline-aktige trekk synes å ha et annet genetisk grunnlag.

Lenke til avhandlingen: <http://hdl.handle.net/10037/2132>

Det helsevitenskapelige fakultet
Institutt for klinisk medisin
15.09.2009

Renate Elenjord

Philosophiae doctor

S100A4 mediated regulation of matrix metalloproteinases and their inhibitors in osteosarcoma cells. - The role of collagen, bFGF and bisphosphonates.

For å kunne utvikle nye legemidler mot spredning av kreft, må man kjenne til hvordan den komplekse spredningsmekanismen foregår i detalj. Enzymer som er involvert i spredningsprosessen påvirkes og reguleres av ulike faktorer og hvordan dette skjer i kroppen er viktig kunnskap for å utvikle legemidler og kunne forutsi bivirkningene av disse. Fokus har vært på enzymer i gruppen matiks metalloproteinaser (MMPer) som er involvert i mange normalfysiologiske prosesser i kroppen. Når reguleringen av MMPene svikter, påvirker de metastaseringsprosessen, og kan dermed være angrepspunkter for legemidler. Elenjord har undersøkt hvordan MMPene påvirkes og reguleres av faktorer i kreftcellers miljø. Videre er det studert hvordan proteinet S100A4 påvirker kreftcellers MMP uttrykk under disse betingelsene, noe som kan forklare en rolle for S100A4 i kreftspredning. Det er også undersøkt om legemidler som brukes i behandling mot beinskjørhet kan hemme disse enzymene og dermed brukes som legemidler mot spredning av kreft.

Det helsevitenskapelige fakultet
Institutt for farmasi
11.09.2009

Bodil Irene Fadnes

Philosophiae doctor

Lytic peptides and their interactions with negatively charged molecules on tumor cells.

Bovine lactoferricin er eit membranaktiv peptid frå kumjølk som dreper kreftceller ved ein lågare konsentrasjon enn normal celler. Ved å endra på strukturelle eigenskapar hjå lactoferricin har det blitt designa derivatar som har mykje høgare selektivitet enn dei fleste cytostatika i dag kan vise til. Disse lytiske peptida har ein positiv nettoladning og blir tiltrekt celleoverflater som er negativt lada. Hovud-

fokuset i avhandlinga var å identifisera negative lada celleoverflate molekyalar som påverkar kreftcellas sensitivitet mot lytiske peptidar. Resultata våre tyder på at det er ein positiv korrelasjon mellom mengda av det negative lada molekylet fosfatidylserine på kreftcelleoverflata og toksisk effekt av peptida. Heparan sulfate som har ein høgare negative ladning enn fosfatidylserine hadde ein positiv effekt el ingen innverknad på toksisiteten til små lytiske peptidar, mens det hadde ein hemmande effekt på større lytiske peptidar. Både ladningsstyrken til overflatemolekyala og peptidstrukturen påverkar dermed toksisiteten til lytiske peptidar.

Det helsevitenskapelige fakultet
Institutt for medisinsk biologi
04.12.2009

Hanne Solvang Felberg

Philosophiae doctor

Belly bursting in herring (Clupea harengus). A study on some gelatinolytic activities possibly involved in the process.

For å finne mulige enzymatiske årsaker til buksprenging i sild, ble ryggmuskel, bukmuskel, tarminnhold, blindsekker og mageinnhold undersøkt ved gelatin zymografi, elektroforese og immunodeteksjon. Enzymene som ble funnet ble delvis identifisert ved massespektrometri og buksprengingsprosessen ble fulgt ved MRI. Resultatene viser at de proteinspaltende enzymene som ble funnet i bukmuskelen stammer fra organer i bukhalen, mest sannsynlig fra tarmen. De proteinspaltende aktivitetene funnet i tarminnholdet, mageinnholdet (åte) og i blindsekker ble vist til å være lik de som ble funnet i bukmuskelen. I tillegg ble enzymaktivitetene som var til stede i ventral muskel hos sild med høyt åteinntak, ikke funnet i samme vev hos fisk som hadde fått tømt fordøyelsessystemet ved trenging i not. Disse aktivitetene ble heller ikke funnet i ryggmuskelen hos sild med høyt åteinntak eller i ventral muskel hos sild uten åteinntak.

Fakultet for biovitenskap, fiskeri og økonomi
Norges fiskerihøgskole
12.08.2009

Aud-Mari Sohini Fjelltun

Philosophiae doctor

Å vente på sykehjemsplass: en studie av livssituasjonen til hjelpetrenende eldre og deres pårørende.

Undersøkelsen viste at mange pårørende og pleiere til eldre som stod på venteliste for å få plass på sykehjem var fortvilte over de eldres situasjon, særlig dersom de eldre hadde en langt kommet demenssykdom. De fryktet at de eldre kunne komme ut for uhell, starte brann, slippe inn uvedkommende eller gå tynkledd ut osv. Noen eldre fikk ikke i seg nok mat og drikke, og flere levde under uverdige forhold. Det fysiske arbeidet med tunge løft var hardt, og mange pårørende følte seg isolerte. Pleierne var frustrerte over manglende ressurser i hjemmesykepleien, og flere vurderte å skifte yrke. Flere eldre nektet å flytte på sykehjem, og det er derfor ikke sikkert at ventelistene forsvinner selv om det blir bygget flere sykehjemsplasser. Flere pårørende opplevde at de eldre kom tilbake fra avlastningsopphold med et redusert funksjonsnivå. Eldre som ventet på sykehjemsplass ble sammenlignet med beboere på et sykehjem. Totalt sett var sykehjemsbeboerne mer skrøpelige, men på mange viktige områder var de to gruppene like, noe som dokumenterte pårørendes arbeidsinnsats og behovet for økte ressurser i hjemmetjenesten.

Lenke til avhandlingen: <http://hdl.handle.net/10037/1836>

Det medisinske fakultet
Institutt for klinisk medisin
30.01.2009

Anniken Greve

Doctor philosophiae

Litteraturens meddelelse. En litteraturvitenskapelig tolkningsmetodikk i teoretisk, praktisk og skeptisk lys.

Avhandlingen presenterer, praktiserer og gir en vitenskapsteoretisk og litteraturteoretisk begrunnelse for en litteraturvitenskapelig tolkningsmetodikk som er utviklet av doktoranden og Rolf Gaasland (UiT) i fellesskap, og som bryter med en serie dogmer som preger moderne lit-

teraturvitenskap. Avhandlingen gir en kritisk drøftning av hvordan den såkalte teori- og metodepluralismen begrunnes og praktiseres i faget, og hevder at denne pluralismen ikke er en grunn for å avvise behovet for en slik metodikk. Tanken om at den gjør det hviler på et utilstrekkelig oppgjør med enhetsvitenskapsideologiens metodesyn. Ellers forsvarer avhandlingen tanken om den litterære teksten er en kommunikativ handling, parallelt med at den formulerer en kritikk av hvordan filosofien er blir dradd inn i litteraturvitenskapen. Den advarer mot at vi lukker den faglige praksisen omkring bestemte filosofiske premisser som fagets aktører ikke fører en kritisk samtale om.

Lenke til avhandlingen: <http://hdl.handle.net/10037/2063>

Fakultet for humaniora, samfunnsvitenskap og lærerutdanning
Institutt for kultur og litteratur
18.08.2009

Franz Xaver Ernst Gruber

Philosophiae doctor

Towards a quantitative understanding of CML resistance — selective and deselected processes upon treatment with tyrosine kinase inhibitors and their clinical interpretation.

Kronisk myelogen leukemi er en sjelden kreftsykdom, som er drevet av et enzym som er aktivert ved et ervervet genfeil. Dette har vært kjent i mange år og nylig har man fått ny behandling som hemmer årsaken til sykdommen målrettet. I denne studien forsøker man å monitorere utvikling av resistens mot den nye behandlingen for å forstå hvordan sykdommen utvikler seg fra enkelte stamceller til å danne en dominant celleklon. Videre forsøker man å simulere slike prosesser med matematiske metoder, som kan brukes til testing av diverse behandlingsvarianter som sekventiell eller kombinasjonsbehandling.

Det helsevitenskapelige fakultet
Institutt for farmasi
07.10.2009

Claus Paul Erhard Hadamek

Philosophiae doctor

***Wohlfartsstaat und Gesellschaft:
Eine systemtheoretische Analyse der
sozialwissenschaftlichen Wohlfartsstaatsforschung
und die Theorie funktionaler Differenzierung.***

I litteraturen beskrives samfunnsvitenskapelig velferdsstatsforskning både som en uoversiktlig og appellerende interdisiplinær forskningsvirksomhet. Hadameks forskningsspørsmål er rettet mot en nøyere analyse av de kommunikative mulighetsbetingelsene og denne forskningsvirksomhetens særegne selvreferanse. Hypotesen er at disse mulighetsbetingelsene kjennetegnes ved samfunns-teoretiske forkortelser så vel som kommunikativ hybriditet. Analysen utnytter hele det systemteoretiske analysespekteret: Form-, medie, semantikk- og system/koblingsanalyser. Disse analysestrategiene gjør det mulig å få til en kommunikasjons- og differensieringsteoretisk beskrivelse av den samfunnsvitenskapelig velferdsstatsforskningen. Resultatene bekrefter hypotesen. Denne forskningsvirksomheten opererer med et asymmetrisk begrepsapparat.

Lenke til avhandlingen: <http://hdl.handle.net/10037/1714>

Det samfunnsvitenskapelige fakultet
Institutt for sosiologi
09.02.2009

Marianne Halvorsen

Philosophiae doctor

***Personality characteristics ang vulnerability
to depression: A cross-sectional and logitudinal
perspective.***

Tidligere ble depresjon forstått som avgrenset i tid. Senere års forskning har avdekket at depresjonsplager ofte vedvarer og vender tilbake hos de som er rammet. Formålet med Halvorsens studie var å undersøke grad av tilbakefall over ni år, personlighetstrekk, tankesett og væremåter forbundet med økt risiko for slike plager. På slutten av 1990-tallet deltok 149 studenter og pasienter fra fastleger i undersøkelsen. Disse var enten klinisk deprimert, tidligere deprimert eller hadde ikke vært deprimert. Resultatene fra undersøkelsen

viste at flertallet av kliniske eller tidligere deprimerte deltakere i startstudien hadde hatt nye depresjoner i oppfølgingen ni år senere. Noen hadde også vedvarende, kroniske depresjonsplager. Personlighetstrekk viste seg å kunne predikere risiko for nye depresjoner i oppfølgingen. Funnene fra studien viser viktigheten av å integrere forebygging av nye depresjoner i behandlingen av depresjon.

Det helsevitenskapelige fakultet
Institutt for psykologi
04.12.2009

John-Are Hansen

Philosophiae doctor

Onshore-offshore tectonic relations on the Lofoten and Vesterålen Margin – Mesozoic to early Cenozoic structural evolution and morphological implications.

Basert på seismiske tolkninger av den sedimentære lagrekken på sokkelen integrert med geologisk kartlegging i felt, tolkning av gravimetriske og magnetiske data samt terrenganalyse, har Hansen konstruert kontinuerlige land-sokkelkart, kartlagt og korrelert forkastingssystemer på land og sokkelen utenfor Lofoten og Vesterålen, undersøkt når disse var aktive samt hva slags innflytelse de har på nåværende topografi i området. Disse undersøkelsene viser at de samme forkastingssystemene som avgrenser riftbassengene på marginen også opptrer på land hvor de styrer topografien. Forkastningssonene i Lofoten og Vesterålen var aktive ved flere anledninger i mesosoisk og cenozoisk tid, dvs. for ca. 250 millioner år siden og frem til i dag. I tidlig trias, sen jura, og tidlig kritt utviklet de seg som følge av VNV-ØSØ-orientert strekning av jordskorpa. I sen kritt skiftet ekstensjonsretningen til NNV-SSØ i forbindelse med åpningen av Norske-Grønlandshavet.

Fakultet for naturvitenskap og teknologi
Institutt for geologi
07.12.2009

Hege Sagstuen Haugnes

Philosophiae doctor

Cardiovascular risk factors and pulmonary infection in long-term survivors of testicular cancer.

Takket være cellegiftbehandling som ble tatt i bruk på slutten av 70-tallet, er overlevelsen ved utbredt testikkelkreft blitt betraktelig bedret de siste 30 årene. Standardbehandling ved utbredt testikkelkreft er i dag 3-4 kurer cisplatinbasert cellegift. Siden testikkelkreft primært rammer menn i 20- og 30-årene, og disse forventes å ha en normal levetid etter behandlingen, er det viktig å avklare om behandlingen kan føre til senbivirkninger. Vi har sett på risikofaktorer for hjerte/kar sykdom og redusert lungefunksjon og eventuelle assosiasjoner med behandlingstypene. Avhand-

lingen er basert på en landsomfattende etterkontroll (1998-2002) av norske menn som ble behandlet og kurert for testikkelkreft i perioden 1980-1994. Vi fant ut at menn som var blitt behandlet med cellegift, særlig i høye doser, hadde høyere forekomst av høyt blodtrykk, fedme og metabolsk syndrom sammenlignet med menn som kun var behandlet med kirurgi. Menn behandlet med høye doser cellegift og kombinasjonen cytostatika/lungekirurgi hadde også redusert lungefunksjon.

Lenke til avhandlingen: <http://hdl.handle.net/10037/1880>

Det medisinske fakultet
Institutt for klinisk medisin
24.04.2009

Geir Olav Haugsbakk

Philosophiae doctor

Retorikk, teknologi og læring. En analyse av meningskonstruksjoner knyttet til bruk av ny teknologi innen utdanningssystemet.

En viktig bakgrunn for avhandlingen er på den ene siden den store offentlige satsingen på bruk av ny teknologi i skolen preget av politisk samstemthet, på den andre siden det store spriket mellom forventninger og resultater som flere har påvist. Haugsbakk ønsker å kaste nytt lys over noen av de dilemmaene som omgir teknologisatsingen i skolen. Det gjøres ved å se på meningsdannelsen knyttet til bruk av ny teknologi siden datateknologien for alvor fikk innpass i den norske skolen på 1980-tallet. Med utgangspunkt i diskursanalyse dreier prosjektet seg om å se etter mønstre for begrepsbruk og argumentasjon, videreføring og brudd, om meningsdannelsen er del av samfunnsendringene og om den kan oppfattes som hegemonisk. En hovedtendens er at eleven i økende grad beskrives som den aktive i forhold til den nye teknologien, og læringsbegrepet fortrenger undervisningsbegrepet. På den annen side knyttes teknologiperspektivene til industrisamfunnet idealer om framskritt, forenkling og effektivisering.

Lenke til avhandlingen: <http://hdl.handle.net/10037/2041>

Det samfunnsvitenskapelige fakultet
Institutt for pedagogikk
16.04.2009

Annie Kristin Haug-Årseth

Philosophiae doctor

Intimacy in adult close relationships: Exploring variables associated with intimacy capacity and intimacy ideals.

En meta-analyse av tidligere studier som har undersøkt sammenhengen mellom identitet- og intimitetsutvikling viste at sammenhengen var betydelig sterkere for menn enn for kvinner. En oppfølgingsstudie av kvinnelige studenter viste ingen sammenheng mellom deres identitets- og intimitetsutvikling. Kvinnelige studenter fylte ut spørreskjema og ble intervjuet om deres relasjoner til nære andre. Undersøkelsen viste sammenhenger mellom det en fra et teoretisk perspektiv anser som tidligere erfaringer med andre mennesker, og grad av intimitet i nære relasjoner i dag. Funn tydet blant annet på at det var en sammenheng mellom tidligere å ha opplevd avvisning av nære andre, og redusert grad av intimitet i nåværende relasjoner. En gruppe kvinnelige og mannlige studenter fylte ut spørreskjema

der de rangerte viktigheten av ulike intimitetsfremmende trekk i deres ideelle partner og parforhold. Resultatet viste at både menn og kvinner hadde høye idealer angående karakteristikk som fremmer intimitet; kvinners rangeringer var likevel betydelig høyere enn menns.

Det samfunnsvitenskapelige fakultet
Institutt for psykologi
05.06.2009

Åsta Haukås

Philosophiae doctor

Frequenz, Transfer und/oder Grammatikunterricht? Der L2-Erwerb des deutschen hypothetischen Konditionalgefüges aus kognitiv linguistischer Sicht.

Haukås har undersøkt to grupper tyskstudenter; den ene gruppa fikk bare språklig innputt, mens den andre gruppa fikk både språklig innputt og grammatikkundervisning. Doktoranden fulgte gruppenes språkinnlæring over åtte måneder og testet deres tyskkunnskaper i hypotetiske vilkårssetninger. Gruppa som fikk grammatikkundervisning deltok i et tre timers undervisningsopplegg om tysk konjunktiv og hypotetiske vilkårssetninger. Resultatene viser at en stor del av språkinnlæringen skjer ubevisst. Studentene uten undervisning foretrakk intuitivt de mest hyppige tyske formene. De intuitive språkvalgene førte i mange tilfeller til korrekt språkbruk, men denne gruppa utviklet seg ikke videre i løpet av testperioden på åtte måneder. Gruppa som fikk grammatikkundervisning ble signifikant bedre til å vurdere korrektheten i setninger og også til å produsere egne vilkårssetninger. Effekten var tydelig både en uke og fem måneder etter undervisningen. Undervisningen hadde imidlertid ingen positiv effekt på studentenes evne til å oversette norske vilkårssetninger til tysk.

Fakultet for humaniora, samfunnsvitenskap og lærerutdanning
Institutt for språkvitenskap
13.11.2009

Rahul Vasantrao Haware

Philosophiae doctor

Rational Approach for Evaluation of the Compression Properties of Pharmaceutical Exipients: A Step towards Formulation Development Tool.

Den vanligste måte å innta legemidler på, er å spise tabletter. Tabletter har blitt produsert i mer enn 150 år, men fortsatt mangler man en dypere vitenskapelig forståelse av hvordan råvarenes egenskaper og produksjonsparametere sammen påvirker kvaliteten av den ferdige tablett. Optimalisering av tablettformuleringer er fortsatt i stor grad erfaringsbasert og gir ingen garanti for at man kommer fram til den beste formuleringen. I avhandlingen lanseres en rask og enkel, men samtidig meget nøyaktig metode som redskap til bruk ved tablettformuleringer. Metoden fungerer ved å samle og analysere komprimeringsdata som beskriver kompresjonsegenskaper til ulike materialer for derigjennom å kunne si noe om egenskapene til sluttproduktet. Metoden som er utviklet gjør det mulig å fange opp forskjeller, kvantifisere effekter og beregne modeller som er i stand til å forutsi effekten av påførte endringer i tablettens egenskaper bade under formulering og i selve fremstillingsprosessen.

Det helsevitenskapelige fakultet
Institutt for farmasi
17.12.2009

Eyvind Hedel

Philosophiae doctor

Klientkarrierer i profesjonskulturelle grenseland.

Barn er i økende grad klienter innen de tjenester hjelpeapparatet tilbyr. Denne avhandlingen presenterer to reelle kasus og deres klientkarrierer og vandringer mellom og gjennom hjelpeapparatets instanser og institusjoner. Hjelpeapparatet iverksetter sine ytelser i form av utredninger og tiltak. Barna selv opplever skuffelsen igjen og igjen fra voksenpersoner som skal hjelpe dem, men som de opplever svikter dem slik alle voksne har sviktet dem. I avhandlingen følges to ungdommer i tre år. Intensjonen er at leseren skal kunne gjenoppleve noe av det ungdommene har opplevd ført. En annen intensjon er å drøfte forståelsen av avvik og sterke særegenheter i lys av både samfunnets ekskludering av ekstremt utagerende barn og unge og av hva som er drivkraften i den påfølgende reintegreringen. Avhandlingens målsetting er å skape grunnlag for nytenkning innen en problematikk som er sterkt økende og der problematikken uttrykk i form av atferdens innhold blir mer og mer alvorlig.

Fakultet for humaniora, samfunnsvitenskap og lærerutdanning
Institutt for lærerutdanning og pedagogikk
02.10.2009

Nina Helbekkmo

Philosophiae doctor

Advanced non-small cell lung cancer. Effects of chemotherapy and impact on health related quality of life.

Avhandlingen og presenterer behandlingseffekt, bivirkninger og livskvalitet hos lungekreftpasienter med langt kommet sykdom som får cellegiftbehandling. Målet med behandlingen er forlengelse av livet og best mulig livskvalitet. Utgangspunktet er en nasjonal fase-III studie gjennomført for å undersøke overlevelse, bivirkningsprofil og livskvalitet forbundet med to ulike cellegiftkombinasjoner. 432 pasienter deltok i studien og fikk enten vinorelbin/carboplatin eller gemcitabin/carboplatin. Sammenligning av de to behandlingalternativene viste at overlevelse og livskvalitet

var den samme, men at behandling med vinorelbin gir mindre tiltakskrevende bivirkninger. Vinorelbin/carboplatin ble dermed standardbehandling ved langt kommet lungekreft i Norge. I tillegg ble det vist at pasienter i dårlig allmenntilstand (PS2) hadde gevinst av cellegiftbehandling. De oppnådde bedring i livskvalitet og pusteproblemer, samt mindre smerter, utmattelse, søvn- og appetittproblemer og bør tilbys behandling om de ønsker det.

Lenke til avhandlingen: <http://hdl.handle.net/10037/1823>

Det medisinske fakultet
Institutt for klinisk medisin
13.03.2009

John Andre Henden

Philosophiae doctor

Changing Circumstances: Implications for Trophic Dynamics and Species Conservation in the Fennoscandian Tundra.

Ved hjelp av statistisk tidsserie metodikk har Henden evaluert og dokumentert de siste ti- og hundreårs endringer i smågnager dynamikk i Fennoskandia, både i tid og rom. Han har videre, ved hjelp av matematiske modeller, sett på hvordan disse endringene vil kunne påvirke tundra predatorer som er helt avhengig av regulære svingninger i smågnagere, samt den mulige effekten av klimadrevet innvandring av nye arter i tundra økosystemer (rødrev) for fjellrevens mulighet for videre eksistens på tundraen. I avhandlingen er det også gjort en vurdering av hvordan forvaltningstiltak for å redde tundra predatorer bør utføres for å øke muligheten for levedyktige populasjoner. Det er tydelig at forutsetningene på tundra er kraftig endret. Smågnager svingninger har kollapset over store områder. Bl.a. er fjellreven nå nær utryddelse. Økt konkurranse fra rødrev om de gjenværende gode områdene på tundraen bidrar ytterligere til å redusere fjellrevens muligheter. Det er viktig å ta hensyn til dette ved planlegging og utførelse av forvaltningstiltak rettet mot fjellrev og andre predatorarter på tundraen.

Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet
Institutt for biologi
16.03.2009

Hilde Herland

Philosophiae doctor

Farmed Atlantic cod (Gadus morhua L.) Fillet quality and quality changes during iced storage.

I studiene ble slaktet oppdrettstorsk lagret på is og fysiologiske, kjemiske og mikrobiologiske kvalitetsparametere målt. Resultatene viste at kvalitetsforandringene i filet fra oppdrettet og vill torsk er ulike. Bl.a. var bakterieveksten og vekst av spesifikke forringelsesbakterier betydelig lavere i oppdrettstorsken. Disse bakteriene ble ofte ikke påvist under islagring av oppdrettstorsk. Resultatene viste også at oppdrettstorsk har et betydelig lavere innhold av trimetylaminoksid og trimetylamin. Trimetylamin kan derfor ikke benyttes som kvalitetsmål for fersk oppdrettstorsk. Hos oppdrettstorsk var det sesongmessige variasjoner i filetkvalitet tilsvarende det som er rapportert for vill torsk. Muskel-pH, vanninnhold og farge varierte gjennom året og resultatene indikerte at oppdrettstorsk har redusert kvalitet på slutten av våren og om sommeren. Standard mineraltilsetning i føret til oppdrettstorsk påvirket tilsynelatende ikke fiskens vekst eller kvalitet. Saltfisk produsert fra slik oppdrettstorsk hadde imidlertid redusert kvalitet på grunn av økt gul misfarging.

Fakultet for biovitenskap, fiskeri og økonomi
Norges fiskerihøgskole
11.12.2009

Heidi Hindberg

Philosophiae doctor

Time-Frequency Characterization of Harmonizable Random Processes

Målet for avhandlingen var å utvide forståelsen av kompliserte stokastiske prosesser og felter, og hvordan man best kan trekke ut informasjon fra data skapt av disse prosessene. Man har sett på hvordan man kan uttrykke en stokastisk prosess, som er en funksjon av tid, samtidig i tid og frekvens og foreslått metoder for å bestemme tid-frekvens oppførselen og den relaterte tidsskift-frekvensskift funksjonen til et generelt datasett, og disse metodene er demonstrert på simulert data og opptak av lydsignaler. Alternative

normaliserte mål for tid-frekvens oppførselen, kalt koherenser, er også definert i oppgaven. Disse målene er spesielt interessante for prosesser med komplekse verdier (i motsetning til prosesser med reelle verdier). Stokastiske differensialligninger er vanskelige å håndtere, siden stokastisk integrasjon ikke er entydig definert. Det er sett på hvordan man kan bruke tid-frekvens analyse til å unngå stokastisk integrasjon og dermed lære noe om hvordan systemet bestemt av differensialligningen oppfører seg i tid-frekvens.

Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet
Institutt for fysikk og teknologi
16.06.2009

Stefan Hupfeld

Philosophiae doctor

Size characterisation of liposomes using asymmetrical flow field-flow fractionation.

Asymmetrisk «Flow field-flow fractionation» i kombinasjon med statisk lysspredning (AF4-MALS) er en metode for å måle partikkelstørrelsesfordeling som kan gi mer informasjon enn standardmetoder brukt for størrelsesmåling av liposomer. Hupfeld har etablert en metode for fraksjonering og størrelsesmåling av liposomer med AF4-MALS. Effekten av forskjellige parametre som påvirker fraksjoneringen ble undersøkt. Den ble utarbeidet basert på disse funn og forskjellige liposomprøver ble målt. En sammenligning med andre metoder for størrelseskarakterisering av liposomer viste at AF4-MALS er raskere å gjennomføre enn gelkromatografi kombinert med dynamisk lysspredning, danner statistisk nøyere resultater enn analyser med elektronmikroskop og gir mer informasjon om prøven enn dynamisk lysspredning alene. AF4-MALS kan brukes som en metode som bedre forutsier fordelingen av liposomer i kroppen avhengig av størrelsen deres.

Lenke til avhandlingen: <http://hdl.handle.net/10037/2134>

Det helsevitenskapelige fakultet
Institutt for farmasi
27.08.2009

Steinar Hustoft

Philosophiae doctor

Spatial and temporal analysis of fluid venting systems on the Norwegian-Svalbard margin.

Gasslekkasjer fra havbunnen langs den nordøstlige delen av den Atlantiske kontinentalmarginen har vært kjent og studert av geologer i flere tiår, men detaljkunnskap om hvorfor de forekommer hvor de gjør, samt når de ble dannet, har vært relativt ukjent. Gasslekkasjene er enkle å identifisere da de fremstår som store kratre opptil flere hundre meter i diameter. Dette forskningsarbeidet benytter blant annet tredimensjonale (3D) seismiske data og høyteknologiske visualiseringsteknikker til å utforske geologiske utløsermekanismer for naturlige metanutslipp til hav og atmosfære. En av avhandlingens hovedkonklusjoner er at naturlige metanlekkasjer kan være en effekt av raske endringer fra istid til ikke-istid, og derfor en konsekvens av global oppvarming. Potensielt kan metanlekkasjer også bidra til å sette ekstra fart på eksisterende endringer i klima.

Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet
Institutt for geologi
03.04.2009

Hallvard Jensen

Philosophiae doctor

Ecological factors affecting piscivory of brown trout (Salmo trutta L.) in northern lakes.

Avhandlingen har undersøkt hvilke økologiske faktorer som påvirker fiskespising hos ørret, og er belyst gjennom diett- og vekststudier i fem innsjøer på norsk og finsk side av Pasvikvassdraget samt Fyrevatnet i Telemark. I diettstudiene ble analyser av mageinnhold og stabile isotoper av karbon og nitrogen benyttet, og det ble beregnet kvantitative estimat av byttefiskkonsumet samt undersøkt vekstrater ved bruk av ørretens øresteiner. Ørretens diett var dominert av sik og lagesild i alle de undersøkte innsjøene, men varierte betydelig avhengig av byttefiskens art eller form, -habitat, -størrelse og tetthet. Overgangen til fiskediett skjedde når ørreten var 20- 30 cm, og diettskiftet skjedde tidligst i innsjøene med god tilgang av små byttefisk som

lagesild i pelagialsonen, og seinest i innsjøer med stor og rasktvoksende sik i strandsonen. Overgangen til fiskediett ga ørreten en betydelig økt veksthastighet, noe som også underbygger de energimessige gevinstene ved fiskespisende adferd.

Fakultet for biovitenskap, fiskeri og økonomi
Institutt for arktisk og marin biologi
09.10.2009

Knut Johnsen

Philosophiae doctor

Ankylosing spondylitis, aortic regurgitation, acetabular dysplasia and osteoarthritis of the hip. An epidemiology survey in a Norwegian Sami population.

I 1990 ble det utført en befolkningsstudie blant samer i Karasjok og Kautokeino. Dette var en del av Hjerte-kar-undersøkelsen i Finnmark. 416 ble innkalt til undersøkelse, 210 med ryggplager og 206 tilfeldig utvalgte friske personer. Det ble utført undersøkelser av rygg hofter og hjerte samt tatt blodprøver. Oppmøteprosenten var på 73 %. Undersøkelsen bekrefter at samene har høy forekomst av vevstypeantigenet HLA-B27 (24 %). Det ble påvist meget høy forekomst av Behkterevs sykdom (1,8 %) 36 % av deltakerne var klar over at de hadde sykdommen før studien. Studien viste sterk sammenheng mellom Behkterevs sykdom og HLA-B27 (73 %), men indikerer at sammenhengen er svakere blant samer enn kaukasiere. 9 % hadde symptomfri lekkasje av hovedpulsåreklaffen. Dette er på samme nivå som resten av befolkningen. Forekomsten av medfødt hoftefeil var høy (38 %). Vi fant ingen sterk sammenheng mellom medfødt hoftefeil og slitasjegikt i hoftene. Slitasjegiften var på 6,8 %, omtrent som resten av befolkningen.

Det medisinske fakultet
Institutt for samfunnsmedisin
27.03.2009

Sylvia Sagen Johnsen

Philosophiae doctor

A functional study of transcriptional co-regulator SPBP.

The aim was to analyze the function of SPBP by identifying novel interaction partners, and investigate chromatin binding properties. The check point mediator TopBP1 was identified as an interaction partner for SPBP. In vitro assays were used to map the interaction. These proteins cooperate to enhance the activity of transcription factor Ets1. The research group investigated if SPBP could be a co-activator for AR-mediated transcriptional activation, and if SPBP,

AR and E3 ubiquitin ligase RNF4 works in a complex to activate transcription. The co-localization and interaction was analyzed in vivo, and mapped the interaction in vitro to the DBD/hinge region of AR, and a region encompassing amino acids 1333-1666 of SPBP. Rhey found SPBP to co-localize with RNF4, which seemed to ubiquitinate SPBP. The chromatin-binding abilities of SPBP were also investigated, and SPBP was found to bind nucleosomes by two separate regions. The region 1551-1666 bound nucleosomes independent of the histone tails, and the ePHD bound nucleosomes with histone tails bearing modifications typical of active transcription.

Det medisinske fakultet
Institutt for medisinsk biologi
03.04.2009

Aurèlie Paulette Andrée Justwan

Philosophiae doctor

Holocene climate variability of the East Greenland Current and Irminger Current system.

Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet
Institutt for geologi
03.04.2009

Ahmed Murtaz Khalid

Philosophiae doctor

Treatment of Obesity and Type 2 Diabetes with PPAR γ Agonists - Effects on Myocardial Metabolism, Gene Expression and Ventricular Function.

Hos diabetikere fører mangel på insulin og/eller nedsatt følsomhet for insulin i vevene til at konsentrasjonen av glukose og fettsyrer i blodet stiger til svært høye verdier. Det diabetiske hjertet kan bare i liten grad nyttiggjøre seg glukose, og energiproduksjonen tilpasses derfor forbrenning av fettsyrer. Opptaket av fettsyrer kan imidlertid bli høyere enn forbrenningen, slik at det over tid avleires fettstoffer i hjertemuskel som i neste omgang vil svekke hjertets pumpefunksjon. Hovedspørsmålet i avhandlingen er om behandling av medikamenter kan forhindre den ensidige forbrenningen av fett og gjennomrette hjertets evne til å forbrenne glukose.

Lenke til avhandlingen: <http://hdl.handle.net/10037/1802>

Det medisinske fakultet
Institutt for medisinsk biologi
16.01.2009

Mahmud Tareq Hassan Khan

Philosophiae doctor

Thermolysin - A prototype Zn-metalloprotease: Bioinformatics, structural biology and discovery of inhibitors.

I denne avhandlingen har en kombinasjon av eksperimentelle studier og teoretiske beregninger blitt brukt til å finne molekyler som hemmer thermolysin og til å kartlegge hvordan de interagerer med thermolysin. Metodene benyttes inkluderer teoretiske metoder som virtuell "screening" av komponent databaser og molekylær docking, og eksperimentelle metoder som bindingsstudier, enzym kinetikk, røntgenkrystallografiske studier og kjemisk syntese. Arbeidet identifiserte 31 thermolysin hemmere. Noen av disse er veldig effektive hemmere. 19 av dem er helt nye molekyler, mens 12 er molekyler som tidligere er vist ha andre egenskaper. Avhandlingen bidrar med en forståelse av sammenhengen mellom molekylens effekt, deres tredimensjonale struktur og hvordan de interagerer med thermolysin, noe som er viktig for å kunne foreslå nye molekyler med mulig terapeutisk effekt. Resultatene fra avhandlingen er under oppfølging i forskningsgruppen.

Det helsevitenskapelige fakultet
Institutt for medisinsk biologi
07.08.2009

Thomas Ekaney Kollo

Philosophiae doctor

Beta-Trifluoromethylated Corroles and Porphyrins.

Porfyriner er liganden som er kompleksert til jern(II) i hem, den funksjonelle gruppen i hemoglobin, som transporter oksygen i blodet. Corroler er lik porfyriner og kan kompleksere med metallioner i ulike oksidasjonstilstander høyere enn +2 og de kan brukes som gassensorer, fargestoff i solceller, oksidasjonskatalysatorer, etc. Slike metallkom-

plekser blir mer stabile og effektive i disse prosessene hvis corrol- og porfyrin-ligandene har elektrontiltrekkende grupper som F, Br eller -CF₃ i deres perifere beta-posisjoner. Avhandlingen beskriver tillagingen av metallcorrolene og metallporfyrinene med beta-CF₃ grupper. Kobber CF₃-corrolene ble syntetisert fra pyrrol og et aromatisk aldehyd og gir fri-base corroler. Disse reagerer med et kobber(II) salt etterfulgt av bromering og danner de beta-oktabrominert kobber(III)-corrolene. Bromatomene i disse forbindelsene ble byttet ut med åtte CF₃-grupper i en palladium katalysert krysskoblingsreaksjon med FSO₂CF₂CO₂CH₃. Kobber(II)- og nikkel(II)octa(trifluormethyl)porfyrinene ble syntetisert med samme metode som kobber(III) octa(trifluormethyl)corrolene med noen forandringer.

Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet
Institutt for kjemi
21.04.2009

Sergiy Kostenko

Philosophiae doctor

MAPKAP kinase 5 (MK5): its role in PKA-induced F-actin rearrangement, regulation of subcellular localization by PKA, and identification of specific inhibitors.

Fosforylering av proteiner er en viktig reguleringsmekanisme som skjer ved hjelp av enzymer ved navn protein kinaser. MK5 er en protein kinase som ble isolert for ti år siden, men som man fremdeles ikke kjenner funksjonen til. I avhandlingen ønsket man å undersøke MK5s rolle i regulering av cytoskjelettet. Endringer i cytoskjelettet tillater nemlig celler bl.a. å forsvare seg mot stress og å differensiere og bevege seg. Man ønsket også å undersøke hvordan lokalisering av MK5 i cella blir regulert, samt å isolere molekyler som kan hemme kinaseaktiviteten i MK5. Resultatene viser at MK5 deltar i cellens aktitektur: MK5 fosforylerer heatshock protein 27, noe som medfører at bestemte proteiner i celleskjelettet kan endre form. Dette resulterer i reorganisering av cellens struktur og gir den mulighet til å differensiere og/eller bevege seg. Det ble også isolert et molekyl som spesifikt hemmer aktiviteten til MK5 og som derfor kan brukes som potensiell terapeutisk medisin i sykdommer hvor MK5 er innblandet.

Det medisinske fakultet
Institutt for medisinsk biologi
06.06.2009

Per Egil Kummervold

Philosophiae doctor

Internet-Based Patient Communication.

Avhandlingen ser på konsekvensene av nettbasert kommunikasjon mellom pasient og helsearbeidere. Den ser på hvorfor pasienter i stadig større grad benytter denne typen løsninger, hvordan utbredelsen øker og om slike tjenester vil være et supplement eller en erstatning for konvensjonelle kanaler. Avhandlingen består av tre studier. Den første er en eksplorerende studie som studerte nettbaserte diskusjonsforum, den andre en populasjonsstudie gjennomført i syv europeiske land og den tredje er en

intervensjonsstudie. Resultatene viste at pasientene ser fordeler med nettbaserte kommunikasjonsløsninger - både som en praktisk løsning og som et redskap som gir dem tid til å beskrive sin situasjon på en utfyllende måte. Internett blir en stadig viktigere kommunikasjonskanal mellom pasienter og helsevesen i alle de studerte landene. Direkte elektronisk kommunikasjon ser i større grad ut til å erstatte, enn å komme i tillegg til, deler av de tradisjonelle måtene vi har kommunisert med helsepersonell.

Lenke til avhandlingen: <http://hdl.handle.net/10037/1831>

Det medisinske fakultet
Institutt for klinisk medisin
22.05.2009

Peter Kyomuhendo

Philosophiae doctor

Salmon goose-type lysozyme: gene, enzyme kinetics, thermodynamics and structure.

Arbeidet tok utgangspunkt i en idé for å øke effektiviteten i dyrs naturlige immunforsvar mot bakterier. Det fantes i denne sammenheng indikasjoner på at lysozym som sentralt element i immunforsvar i fisk kunne være annerledes enn i landdyr. Genet for lysozym ble hentet fra laksens arvestoff, og lakseenzymet "SalG" ble produsert i store mengder i mikroorganismer. SalG sine evner til å bryte ned cellevegger fra bakterier ble målt under varierende betingelser. Proteinene ble krystallisert og krystallstrukturen løst etter røntgenbestråling, og temperatureffekter på enzymets strukturform ble studert med kalorimetriske målinger. Laks viste seg å produsere lysozymet til både intra- og extracellulært bruk. Krystallstrukturen viste trender men ikke entydige forklaringer på temperaturresponsene. Resultatene er nye funn og representerer ny viten om lysozymer spesielt, og er i deler også ny viten om proteiner generelt.

Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet
Institutt for kjemi
19.05.2009

Annelise Brox Larsen

Philosophiae doctor

Content in Nordic Pupil Narratives in Instructed EFL: A Norwegian Perspective.

Avhandlingen har undersøkt det meningsbærende innholdet i engelske elevtekster skrevet av nordiske ungdommer i alderen 12-14 år. I studien anvendes en litteraturanalytisk tilnærming til elevtekster. I dette prosjektet har det vært viktig å finne ut av om slike tekster kan leses med en annen innfallsvinkel enn den konvensjonelle språksentrerte lesingen som skolen tradisjonelt har til elevens tekster i engelsk. De innholdsmessige trekkene som kan knyttes til elevenes identitetsbygging og identitetsforhandling har vært fokusert. Studien viser hvordan elevene er opprørske i sine tekster. Elevene anvender ironi som virkemiddel for å bryne seg mot voksensamfunnet, representert ved foreldre

og lærere. Analysen viser dessuten at elevene unngår å ta opp trekk knyttet til den lokale og nasjonale kulturen når de skriver narrative tekster på engelsk. I stedet vektlegges referanser til felles angloamerikansk populærkultur.

Fakultet for humaniora, samfunnsvitenskap og lærerutdanning
Institutt for språkvitenskap
07.12.2009

Samira Lekhal

Philosophiae doctor

Postprandial Lipemia. Triglyceride-rich lipoproteins in relation to postheparin lipoprotein lipase and thrombin generation in elderly patients with coronary disease and their offspring.

Høye nivåer av fettstoffer i blodet, for eksempel triglycider og kolesterol, er risikofaktorer for utvikling av hjerte-kar sykdom. Dagens prøver gir ikke tilstrekkelig informasjon for å kartlegge sykdomsrisiko. En gruppe eldre som har gjennomgått hjerteinfarkt og en kontrollgruppe som klinisk ikke er hjertesyke ble gitt fettrikt måltid. Man fant at eldre hjertesyke pasienter hadde høyere nivåer av TRL etter et fettrikt måltid enn friske eldre. Risiko for hjertesykdom har også en genetisk komponent. Det ble derfor undersøkt om barn av hjertesyke eldre også var utsatt for høyere risiko for sykdom i kraft av høyere nivåer av TRL etter et fettrikt måltid. Voksne barn av hjertesyke og friske eldre deltok i studien, og fikk servert et fettrikt måltid. Vi fant at friske barn av hjertesyke eldre hadde en høyere risiko for sykdom, enn barn av friske eldre. På bakgrunn av funnene konkluderer vi med at forhøyet nivå fettstoffer i blodet etter et fettrikt måltid kan representere en betydelig risikofaktor for utvikling av hjerte-kar sykdom hos eldre og deres barn.

Det helsevitenskapelige fakultet
Institutt for klinisk medisin
04.12.2009

Le Kim Long

Philosophiae doctor

The Potential for Cooperation in Shared Fisheries Theory and Application to Vietnams Fisheries Strategy in the South China Sea.

Norges fiskerihøgskole
Institutt for økonomi
05.06.2009

June Lunde

Philosophiae doctor

Particle Precipitation: Selected Effects on Ionospheric Phenomena.

Prosjektet har bestått i å studere nedbør av partikler fra solen i jordens øvre polare atmosfære og deres innvirkning på et utvalg av ionosfæriske fenomener. Hensikten er å få en forståelse av hvordan energien fra sola i form av partikkelnedbør avsettes og omfordes i vår øvre atmosfære. Til studiet har hovedsakelig data fra EISCAT-radaren på Svalbard blitt benyttet, samt et utvalg av mindre instrumenter som fotometre, riometre og magnetometre. I tillegg har Lunde benyttet seg av partikkelinstrumenter ombord på satellitt, samt implementert et røntgenstraleinstrument på ballong som ble sluppet opp fra Longyearbyen på Svalbard.

Fakultet for naturvitenskap og teknologi
Institutt for fysikk og teknologi
26.11.2009

Björn Lundquist

Philosophiae doctor

Nominalizations and Participles in Swedish.

The dissertation aims to reach a better understanding of the “lexical” semantics of different types of verbs and to pin down the exact semantic and morpho-syntactic properties of different types of nominalizing and participle forming morphemes in Swedish. Lundquist claims that the participial and nominalizing morphology in Swedish is semantically highly under-specified. Lundquists investigation reveals a pattern that arises supports the more general idea that verbal semantics can be broken down into small semantic primitives in the syntax. The different readings all derive from a single verbal entry, with the ambiguity arising from different subsets of syntactic and semantic features surfacing in the various readings.

Lenke til avhandlingen: <http://hdl.handle.net/10037/1840>

Det humanistiske fakultet
Center for Advanced Study in Theoretical Linguistics (CASTL)
20.05.2009

Janne Erikke Mjelle

Philosophiae doctor

Studies of SLE nephritis. Anti-dsDNA antibodies and how they interact with antigens in glomeruli.

I den autoimmune sykdommen SLE er påvisning av antistoffer mot egen arvestoff et viktig diagnosekriterium. Produksjon av disse anti-DNA antistoffene og at de binder seg i nyrene slik at det oppstår betennelse er utslagsgivende i sykdomsforløpet. Enkelte anti-DNA antistoffer danner antigener in vitro, og man undersøkte om dette hadde noen betydning in vivo. Det ble også undersøkt om det var forskjell i bindingsgrad mellom antistoffer renses fra blodet kontra antistoffer som allerede hadde bundet seg i nyrene. Ved bl.a. å bruke elektronmikroskopi i kombinasjon med antistoffmerking av vev, kom man fram til at antistoffenes evne til å binde seg til ulike antigener ikke gjør dem farligere. De må uansett ha tilgang til de aktuelle antigenene in vivo, noe de ikke nødvendigvis har. Hvor sterkt de binder antigen så heller ikke ut til å spille noen rolle så lenge anti-

genet var tilstede i nyrene. Man fant også at antistoffene binder seg til kromatin avleiret i nyrene, ikke nyreproteiner, som tidligere antatt.

Det helsevitenskapelige fakultet
Institutt for farmasi
16.10.2009

Arne Munch-Ellingsen

Philosophiae doctor

An Extensible, Pervasive Systems, Application Server.

The goal of the thesis has been to design and implement a middleware system that is capable of extending itself with new solutions to functional and non functional pervasive system requirements. During the study, it has been proven that it is possible to support extensibility in this type of container based middleware by usage of a policy free microkernel that supports deployable extensions in the form of self contained system services. It has also been proven that a lightweight IPO+S based context management strategy is sufficient to realize advanced context management. The thesis also shows that a programming model based on POJO components and annotations to express metadata is sufficient to provide a straight forward and easy to use programming model. It is also shown that it is possible to express component composition through usage of explicitly expressed dependencies at deploy time together with chain class loading and dependency injection at runtime.

Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet
Institutt for informatikk
29.01.2009

Mai Camilla Munkejord

Philosophiae doctor

Hjemme i nord. En analyse av stedsopplevelser med utgangspunkt i kvinnelige og mannlige innflytters fortellinger om hverdagsliv.

Avhandlingen handler om innflyttere på to steder i Finnmark, Vadsø og Havøysund, og analyserer deres

fortellinger om flytting og bostedsvalg. Avhandlingens problemstillinger er: Hva slags stedsopplevelser kommer til uttrykk gjennom mannlige og kvinnelige innflytters hverdagsfortellinger på de to stedene? I hvilken grad, og på hvilke måter, er disse stedsopplevelsene kjønnet? Med dette utgangspunkt bidrar avhandlingen til å belyse likheter og forskjeller både innad i og mellom Vadsø og Havøysund som bosteder. Ved å fokusere på aspekter som hittil ikke har vært særlig vektlagt for å forstå flytte- og bostedsvalg i en urban-rural kontekst, utfordrer Munkejord tradisjonell flytteforskning og viser at både dimensjoner ved aktører, konkrete steder og ulike overløke diskurser har betydning for å forstå variasjoner og mangfold i innflytters stedsopplevelser i nord. Munkejord mener derfor ruralitet og urbanitet bør forstås som relasjonelle begreper, heller enn motsetninger som kan knyttes til bestemte geografiske steder og kulturer.

Foto: Mai Camilla Munkejord

Fakultet for humaniora, samfunnsvitenskap og lærerutdanning
Institutt for sosiologi, statsvitenskap og samfunnsplanlegging
30.10.2009

Peter Kinyua Muriungi

Philosophiae doctor

Phrasal movement innside Bantu verbs: Deriving affix scope and order in Kiitharaka.

This thesis tries to determine the principles that govern affix ordering in Kiitharaka, an SVO Bantu language spoken in Kenya. It starts by determining the base hierarchy of affixes by using semantic scope. Thus if an affix A scopes over an affix B, A asymmetrically c-commands B in the

phrasal structure configuration. Muriungi investigates how the affixes in the base hierarchy are re-ordered to produce the surface string. It is shown that in order to get the surface string, a constituent containing the verb root undergoes phrasal movement past an affix in a mixture of cyclic and roll-up movement. This movement mechanism, which is referred to as dragging movement, is shown to be strikingly similar to the mechanism that derives the typological variation in the ordering of demonstrative, numeral and adjective in the extended projection of the noun. The thesis therefore shows that the ordering of the affixes in the extended projection of the verb phrase in Kiitharaka and the ordering of modifiers in the extended projection of the noun phrase fall under the same generalization.

Lenke til avhandlingen: <http://hdl.handle.net/10037/1720>

Det humanistiske fakultet
Center for Advanced Study in Theoretical Linguistics (CASTL)
06.02.2009

Stig Müller

Philosophiae doctor

Preclinical Assessments of potential treatments for acute heart failure.

Akutt hjertesvikt er en alvorlig tilstand med høy dødelighet som kan oppstå hos pasienter med kjent hjertesvikt eller som første gangs manifestasjon av svikten. Tilstanden behandles med forskjellige medikamenter som styrker kontraktskraften i hjertet. Enkelte av disse medikamentene øker samtidig oksygenbehovet av hjertet. Dette kan ytterligere forverre tilstanden siden den akutte hjertesvikten hos de fleste pasienter er utløst av nedsatt oksygentilførsel til hjertet som for eksempel hjerteinfarkt. Behandlingen i en slik kritisk sykdom består vanligvis av en kombinasjon av medikamenter i tillegg til medikamentene pasienten bruker fra før. Derfor er det i en klinisk situasjon vanskelig å bedømme effekten på hjertets kontraktskraft og sygenforbruk av enkelte medikamenter.

Det medisinske fakultet
Institutt for klinisk medisin
18.06.2009

Anita Müller

Philosophiae doctor

The infectious salmon anaemia virus hemagglutinin-esterase- Function, structure and immunogenicity.

Norges fiskerihøgskole
Institutt for marin bioteknologi
25.06.2009

Mohammed Umaer Naseer

Philosophiae doctor

Emerging transferable f3-lactamases in elinical isolates of Enterobacteriaceae in Norway; CTX-M, plasmid-mediated AmpC and KPC.

E. coli og K. pneumoniae stammer ble samlet inn fra norske laboratorier i tidsperioden 2003-2008 med nedsatt følsomhet for bred-spektrede betalaktam antibiotika og undersøkte dem med hensyn på resistens mekanismer og virulensfaktorer. Videre ble disse stammene undersøkt på populasjon og plasmidnivå for å kartlegge om spredning av disse gener skyldes klonal eller plasmid mediert distribusjon. Disse stammene ble ytterligere undersøkt opp mot den globale resistensutvikling og spredning, og forsøkt kartlagt i henhold til internasjonale observasjoner. Samlet viser våre studier at norske bredspektrede betalaktamaser av typen CTX-M, CMY og KPC identifisert blant E. coli og K. pneumoniae sannsynligvis er importerte og tilhører virulente multi-resistent globale linjer som bærer disse genene på både smal- og bred- vertsspesifikke overførbare plasmider Norge tar på denne måten del i den globale klonale spredning av multiresistente stammer, som krever økt overvåking og fokus på rett bruk av antibiotika.

Det medisinske fakultet
Institutt for medisinsk biologi
19.02.2009

Maria Nebuchennykh

Philosophiae doctor

Diagnostic methods in evaluation of the large and small nerve fiber involvement in patients with different causes of polyneuropathy.

Avhandlingen er en analyse av metoder for kartlegging av polynevropati ("nervebetennelse") som er en hyppig årsak til smerter i bena og ofte en komplikasjon til diabetes mellitus. Den gir ny informasjon om grenser mellom det som er sykkelig og det som er normalt forekommende forandringer i det perifere nervesystem. Det ble funnet at forekomst av glukoseintoleranse hos norske pasienter med polynevropati er lavere (13 %), enn det som ble beskrevet i tidligere amerikanske studier og mer i overensstemmelse med en studie fra Storbritannia. Nevrografi, spesielt i de lengste eller ytterste nervene i bena, viste abnorme forhold hos vel halvparten av pasientene. Kvantitative sensorisk testing er supplerende til klinisk undersøkelse. Terskelen for kuldeoppfattelse ved undersøkelse på legg og fotrygg, og både varme- og kuldeterskell på lår er de mest sensitive mål. Hudbiopsi med måling av nervefibertetthet er en nyttig diagnostisk test med moderat sensitivitet (40 %), men høy spesifisitet (98 %).

Det medisinske fakultet
Institutt for klinisk medisin
12.06.2009

Linda Christin Hamrin Nesby

Philosophiae doctor

En lesning av Knut Hamsuns romaner Pan (1894), Markens Grøde (1917) og Landstrykere (1927) med utgangspunkt i Mikhail Bakhtins kronotopbegrep.

Siktemålet med avhandlingen har vært å presentere nylesninger av Hamsuns tre romaner Pan, Markens Grøde og Landstrykere med utgangspunkt i Mikhail Bakhtins kronotopbegrep. Sentralt innenfor alle tre romanene står en dominerende naturskildring med røtter i idyllbegrepet. En hypotese som undersøkes, er hvorvidt naturrommet fungerer som arena for karakterenes ulike selvrealiseringsprosjekter. Bruken av kronotopbegrepet bidro slik både til

å identifisere det naturrommet som idyllen sprang ut av, samtidig som det var et viktig grep for karakteranalysen.

Som et resultat av kronotopbegrepets omfattende karakter er de sentrale stedene i romanene, med deres tids- og verdimeslige implikasjoner, kommentert og drøftet. Kronotopbegrepet viser hvordan karakterenes handlinger og samhandling ikke bare er basert på karakterenes individuelle egenskaper, men også på de steds- og tidsforhold som de er en del av. Analysene illustrerer hvordan et sted kan romme flere kronotoper og at karakterenes kronotopiske tilknytning er mer komplisert enn hva deres stedlige plassering skulle tilsi.

Lenke til avhandlingen: <http://hdl.handle.net/10037/2095>

Det humanistiske fakultet
Institutt for kultur og litteratur
17.06.2009

Leena Mirjam Niiranen

Philosophiae doctor

Effects of learning contexts on knowledge of verbs. Lexical and inflectional knowledge of verbs among pupils learning Finnish in formal and informal contexts in Northern Norway.

Målet var å finne ut hvordan innputt og interaksjon påvirker språklæring. I studien ble to grupper elever som deltok i undervisning i finsk som andrespråk i Nord-Norge sammenlignet (fem simultant tospråklige elever (finsk og norsk) og fem norskspråklige elever). Elevene gjennomførte oppgaver om finske verb. Elevenes bruk av finsk utenom skolen ble kartlagt. Undersøkelsen viste at det var forskjell mellom elevgruppene ikke bare mht. antall verb, men også mht. hvordan verbene var organisert i leksikon hos informantgruppene. Innputt påvirket læring i begge grupper. Den norskspråklige elevenes kunnskaper om finske verb kunne delvis forklares med lærebøker. De tospråklige gruppene kunne de frekvente finske verbene av alle typer godt, inkludert modale verb, fordi slike verb er vanlige i muntlig språk. Avhandlingens resultater viser at språkbruk er viktig for utvikling av språkkunnskap og at utvikling av språkferdigheter i klasserommet i tradisjonell språkundervisning er en prosess som tar tid, mens tospråklighet er en effektiv måte å lære språk på.

Lenke til avhandlingen: <http://hdl.handle.net/10037/2109>

Det humanistiske fakultet
Institutt for språkvitenskap
13.02.2009

Gudrun Nilsen

Philosophiae doctor

Smerter under nordlyset. Den vanlige lidelsen. Det uvanlige livet. Fortellinger fra hverdagslivet med langvarige smerter.

Studien fokuserer på hvordan livet med langvarige smerter arter seg for enkeltmennesker. Funnene viser at smertene utviklet seg til langvarige på en snikende måte. Smertene okkuperte informantens oppmerksomhet, tok fokus bort fra omgivelsene og gjorde personen ukonsentrert og glemsk. Smertene opptrådte episodisk med gode og dårlige perioder som vekslet uforutsigbart. Smertene berørte informantenes fellesskap med andre og medførte stadige brudd i hverdagslivet. Smertene bestemte mye av dagsorden men var usynlige for omgivelsene. Arbeidsevnen var gradvis blitt redusert og de fleste var

mer eller mindre ute av jobb. Dette bidro til en situasjon hvor mange følte seg tilsidesatt og i en uverdig posisjon i lokalsamfunnet. Informantene hadde begrenset nytte av tilbudte behandlingstiltak, og komplementær/alternativ behandling var kostnadskrevende og hadde kortvarig effekt. De hadde derfor utviklet ulike individuelle strategier for å håndtere både smertene og de påtvungne endringene i hverdagen, strategier som var preget av det lokalsamfunnet de levde i. Å opprettholde en normal hverdag var en sentral strategi, dette innbar et arbeide tilpasset helsetilstanden.

Lenke til avhandlingen: <http://hdl.handle.net/10037/1907>

Det medisinske fakultet
Institutt for klinisk medisin
28.04.2009

Lise Nordgård

Philosophiae doctor

Survival and uptake of feed-derived DNA in mammalian intestinal tract.

Nordgård har studert hva som skjer med introduksjon av transgene genkonstrukter som inntar en organsime via fôr. Ulike foringsforsøk hvor rotter har blitt foret med transgene genkonstrukter ble gjennomført. I studiene ble eventuelt opptak av DNA via tarmkanalen og transport til ulike organer ble undersøkt. Fragmenter av de transgene konstruktene har blitt gjenfunnet i flere indre organer hos unge, aktivt voksende rotter. I et annet forsøk har hun sett på bakteriens evne i tarmsystemet til å ta opp genkonstrukter ved en opptaksmekanisme kalt naturlig transformasjon. Ulike modellsystemer med sterile rotter ble etablert for å kunne studere kontrollert opptak av fremmed DNA hos bakterier i tarmsystemet. I disse studiene viste det seg at innholdet fra de ulike tarmdelene virket hemmende eller hindret eksponering av DNA fragmenter til *Acinetobacter baylyi*. I tillegg ble flere kjente humane tarmbakteriers evne til å ta opp nakent DNA inn i cellen via naturlig transformasjon undersøkt.

Lenke til avhandlingen: <http://hdl.handle.net/10037/2365>

Det helsevitenskapelige fakultet
Institutt for farmasi
12.09.2009

Marius Warg Næss

Philosophiae doctor

Pastoral Risk Management: the importance of cooperative production.

Ved å kombinere flere vitenskapelige tilnærminger viser avhandlingen at flokkbygging virker risikoreduserende for samiske reindriftsutøvere siden større flokker klarer seg bedre enn små flokker over tid. Tidligere motstridende resultater i forhold til sammenhengen mellom pastoral arbeidsinvestering og produksjon kan i stor grad bli forklart av en manglende samsvar i forhold til hvilke områder av pastoral produksjon som har blitt antatt påvirket av arbeidskraft. En enda viktigere mangel ved tidligere studier er at de har sett bort fra det faktum at pastoralister i stor grad samarbeider ved å dele på arbeidsinvestering. Utbyttet av samarbeid i pastorale systemer er påvirket av forholdet mellom kostnader og fordeler. Pastoral arbeidskraft er karakterisert av en skalaavhengighet der utoverne tar ut fordelene på husholdsnivå mens kostnadene er fordelt mellom utøverne. Det ble funnet støtte for dette i samisk reindrift hvor antall mulige samarbeidende driftsenhet og graden av slektskap mellom dern hadde en positiv effekt på flokkstørrelse, for alle flokker innen et begrenset geografisk område og kalvevekt.

Fakultet for humaniora, samfunnsvitenskap og lærerutdanning
Institutt for arkeologi og sosialantropologi
16.12.2009

Dag Erlend Olberg

Philosophiae doctor

Novel [18F]fluorinated prosthetic groups for the labelling of peptides for Positron Emission Tomography.

Positron emisjons tomografi (PET) er en spesielt følsom teknikk til å påvise sykdommer, men er avhengig av små mølsøkende radioaktive forbindelser som injiseres i pasienten og avslører sykdomstilstanden. Peptider som er spesifikke for en sykdom kan vanskelig merkes med PET-radionuklidene fluor-18 direkte uten å miste sine målsøkende egenskaper. Prosjektets viktigste mål har vært å utvikle små koblingsmolekyler, protesiske grupper, som på den ene siden kan merkes med fluor-18 og på den andre siden kan koble seg til peptider for medisinsk bruk. Det er i denne avhandlingen funnet fram til en ny protesisk gruppe som muliggjør merking med fluor-18 og kobling til peptider ved lavere temperaturer og mer skånsomme betingelser enn ved bruk av andre teknikker. Det fluor-18-merkede RGD-peptidet var intakt etter merking og kunne effektivt påvise osteosarkomsvulst i en musemodell, og framstår som en lovende kandidat til et nytt diagnostisk legemiddel.

Lenke til avhandlingen: <http://hdl.handle.net/10037/2366>

Det helsevitenskapelige fakultet
Institutt for farmasi
20.11.2009

Gunn-Hege Olsen

Philosophiae doctor

Human polyomavirus BK (BKV) variants from kidney transplant patients — characterization and functional Consequences.

Det humane polyomaviruset BKV smitter de fleste i barndommen og forblir deretter i nyrene. De færreste registrerer dette. Ved organtransplantasjon må pasientene ta medikamenter som nedsetter immunforsvaret. Virusene kan da formere seg uoppdaget. Hos nyretransplanterte kan dette føre til sykdommen BKV-nefropati som gir nedsatt nyrefunksjon og i noen tilfeller tap av transplantert nyre. Fortsatt er det uavklart hvorfor 10% av de nyretransplanterte

rammes. Olsen har i sin avhandling undersøkt virus fra nyretransplanterte med BKV-nefropati og nyretransplanterte uten sykdom. Hun observerte at virusgenom isolert fra urin og nyrebiopsi fra pasienter med BKV-nefropati ofte hadde endringer spesielt i det regulatoriske området av genomet. Rekombinante virus med disse forandringene formerte seg hurtigere i cellekultur enn virus fra friske pasienter. Det ble imidlertid også funnet virusgenom med forandringer som gjorde at viruset avhengig av hjelp fra andre intakte virus. Flere kunnskaper om virusgenomer hos pasienter kan i fremtiden gi indikasjoner for forløp av BKV-nefropati.

Det medisinske fakultet
Institutt for medisinsk biologi
14.05.2009

Trine Olsen

Philosophiae doctor

Mucosal immune response in ulcerative colitis.

Olsen har hatt immunologisk respons hos pasienter med ulcerøs kolitt som tema for sin avhandling. Pasienter med ubehandlet ulcerøs kolitt og Crohn's sykdom, samt pasienter med ulcerøs kolitt før og etter behandling med infliximab, ble inkludert i studien. Tumor nekrose faktor (TNF)-alfa var forhøyet hos pasienter med ulcerøs kolitt. Anti-TNF-alfa (infliximab) induserte ned-regulering av TNF-alfa og interferon-(IFN)-gamma hos behandlede ulcerøs kolitt pasienter. Det var invers assosiasjon mellom førnivå av TNF-alfa og klinisk/endoskopisk remisjon etter behandling med infliximab hos pasienter med ulcerøs kolitt.

Det helsevitenskapelige fakultet
Institutt for klinisk medisin
04.09.2009

Serhiy Pankiv

Philosophiae doctor

p62/SQSTM1 and FYCO1: novel interaction partners of LC3 involved in autophagy.

I denne avhandlingen beskrives for første gang den molekylære mekanismen for gjenkjenning og samling av proteinsøppel i autofagosomer. Det foreslås også hvordan autofagosomer kobles til molekylære motor proteiner som sørger for transport av autofagosomer i cellene. Vi viser at proteinet p62 fungerer som en søppelinnsamler eller renovator som samler opp giftig avfall som er spredt i cella og leverer det til søppelvognene, autofagosomene, som frakter søppelet til gjenvinningsanlegget, lysosomene. Vi har også funnet at p62 hele tida beveger seg fram og tilbake mellom cellekjerna og cytoplasma. Dette antyder at p62 kan være involvert i renovasjon av proteinavfall både i kjerna og i cytosol. Det andre proteinet som er studert i denne avhandlingen, FYCO1, binder på ytersida av autofagosomer og kobler dem til molekylære motorer som transporterer disse "søppelvognene" langs "veiene" i cella som kalles mikrotubuli.

Det helsevitenskapelige fakultet
Institutt for medisinsk biologi
10.12.2009

Tor Helge Pedersen

Philosophiae doctor

Fra kommunale forvaltninger til "forvaltningløse" kommuner. En komparativ og oversettelsesteoretisk studie av organisatorisk utflating i danske og norske kommuner.

Avhandlingen er en komparativ studie av organisatorisk utflating i to danske og to norske kommuner. Her innførte man den danske direksjonsmodellen og den norske tonivåmodellen, dvs. to eksempler på virksomhetsmodeller der organisatorisk utflating er den sentrale ingrediens. På bakgrunn av denne sammenligningen er det fremskaffet ny kunnskap til forskningsfeltene. Bak variasjonen i endringsstrategi, reformprosess og andre karakteristika tegner det seg et bilde der maten reformgriper utflating "oversettes"

på har stor innvirkning på likheter og variasjon i bestemte organisatoriske effekter. Ett av hovedfunnene i avhandlingen om det oppgavepress virksomhetslederne opplever ikke kan føres direkte til organisatorisk utflating. Flere av de nye oppgavene deres er snarere en effekt av hvordan reformgripen utflating oversettes i kommunene. Det samme gjelder ansattes opplevelse av at lederen deltar mer eksternt og har dårligere tid. På bakgrunn av komparasjon, analyseres hva som påvirker hva i kommunale utflatingsprosesser. Studien tyder også på at organisatorisk utflating har andre effekter i kommunale organisasjoner enn for eksempel private virksomheter.

Det samfunnsvitenskapelige fakultet
Institutt for statsvitenskap
17.06.2009

Hege Lynum Pedersen

Philosophiae doctor

Oxidative stress and iron limitation in *Aliivibrio salmonicida*. Expression profiling, and molecular characterisation of FeSOD and Fur.

Det medisinske fakultet
Institutt for medisinsk biologi
08.05.2009

Ingvild Pettersen

Philosophiae doctor

TNF family of cytokines; aspects of their role in regulating cell death and survival.

Cytokiner er en fellesbetegnelse på signalmolekyler som finnes naturlig i kroppen og er ansvarlig for kommunikasjon mellom celler. I avhandlingen er cytokiner i TNF familien studert i tumorceller og i bruskceller for å se hvilken innvirkning og evne disse har til å fremme celledød eller overlevelse i disse celletypene. Dette er effekter som er viktig i ulike sykdommer som kroniske betennelser og kreft. Arbeidet har vært med på å utvide kunnskapen om medlemmer av TNF familien og deres implikasjoner i celleoverlevelse og celledød og er relevant for forståelsen av de biologiske mekanismene involvert i reumatiske lidelser og kreft.

Det medisinske fakultet
Institutt for medisinsk biologi
20.05.2009

Khanh Ngoc Thi Quach

Philosophiae doctor

Essays on the Economics of Marine Protected Areas and Fisheries Management.

Avhandlingen gir et innblikk i bruken av marine beskyttede områder for bruk av fiskeriforvaltning med fokus på åpen tilgang til fiske. Den fokuserer på ulike forsknings-spørsmål: Hvordan er effektiviteten av fiskefartøy berørt av etableringen av marine verneområder? Hva slags økonomisk erstatning kan brukes som et verktøy for å få støtte av fiskerne til å verne det biologiske mangfoldet? Er det mulig å bruke verneområder for å løse konflikter mellom rekreasjon og kommersielle fiskerier? Konklusjonene i denne avhandlingen er at marine verneområder ikke er "en kurerer alt"-løsning for fiskeriforvaltning, men under de rette forholdene er marine beskyttede områder verdifulle verktøy for bevaring og forbedring av biologisk mangfold og for forvaltning av fisk, samt til å løse konflikter og håndtering av rekreasjons- og kommersielle fiskerier. Avhandlingen gir et nyskapende bidrag til forskning knyttet til fiskeriforvaltning i anvendelsen av prinsipal-agent teori for å studere marine verneområder, og er det første forsøk på å modellere beskyttede områder for rekreasjonsfiskerier.

Fakultet for biovitenskap, fiskeri og økonomi
Norges fiskerihøgskole
20.11.2009

Virve Tuulia Ravolainen

Philosophiae doctor

Tundra plant diversity as influenced by biotic interactions.

Ravolainen investigated tundra plant diversity in relation to herbivory and reindeer summer grazing in particular. The thesis shows that influence of herbivory on tundra vegetation was dependent on habitat productivity and palatability and grazing adaptations of the dominant plants. Contrasting

reindeer densities in six reindeer management districts in Finnmark have not changed plant diversity patterns in habitats along low-alpine slopes. Ravolainen further found that under the circumstance of mainly evergreen shrub dominance the effect plants have on their surroundings can be more important predictor of diversity than grazing disturbance. In more productive habitats she found that reindeer appear to have potential to shift vegetation state among woody and herbaceous vegetation. Results from Ravolainens research suggest that predictions about herbivory in tundra vegetation should avoid generalizations across habitat types, or plant species or groups that are known to differ in their adaptations to grazing.

Fakultet for biovitenskap, fiskeri og økonomi
Institutt for arktisk og marin biologi
02.10.2009

Svein Vigeland Rottem

Philosophiae doctor

Hva forsvarer Norge? Det norske forsvarets møte med en ny virkelighet.

Det norske forsvaret trenger legitimitet i møte med en ny virkelighet. Ambisjonen i avhandlingen er å analysere ulike begrunnelser for den norske forsvars- og sikkerhetspolitikken i perioden 1999-2006. Avhandlingen er empiridrevet og belyser norsk forsvars- og sikkerhetspolitikk i perioden 1999 til 2006. Dette er en periode hvor det norske forsvaret dimensjoneres for en ny virkelighet og vi er vitne til en overgang fra et mobiliseringsforsvar til et innsatsforsvar.

Gjennom en eklektisk teoribruk beskrives og analyseres tre overordnede tilnærminger til norsk forsvars- og sikkerhetspolitikk de seneste år. Forsvaret finner sin legitimitet innenfor tre begrunnelseskomplekser: forsvar av ideelle verdier, allianseforpliktelsen og forsvar av territoriell suverenitet og suverene rettigheter. En sentral innsikt er at statssikkerheten fortsatt utgjør det bærende elementet i rettferdiggjøringen av det norske forsvaret. I avhandlingen blir det argumentert for at nordområdenes gjeninntreden i norsk sikkerhetspolitikk understreker at statssikkerheten fortsatt er mest sentral, når norsk sikkerhetspolitikk skal begrunnes.

Det samfunnsvitenskapelige fakultet
Institutt for statsvitenskap
20.03.2009

Bodil Ruud

Philosophiae doctor

Mot en moderne byorganisering. Analyse av byorganiseringens diskurs i Hammerfests og Bodøs bebyggelse og byregulering gjennom 1800-tallet.

Avhandlingsarbeidet har vært en del av forskningsprosjektet "Arkitektur i Nord-Norge" som hadde som mål å fokusere på områder som ikke tidligere hadde vært forsket på i særlig grad – som f.eks. byplanleggingen på 1800-tallet. Bygningsloven av 1845 innførte et reguleringsprinsipp der bebyggelsen skulle deles inn i rettvinklede kvartaler – altså et slags sjakkbrettmønster. Avhandlingen ser på hvordan denne loven ble forstått av borgere og embetsmenn i Bodø og Hammerfest. De fysiske restene av det gamle Bodø og Hammerfest er vanskelig å finne i dag, pga. krigens hendelser, og Ruud har derfor måttet rekonstruere et bilde av 1800-tallets byer ved hjelp av skriftlige kilder, fotografier, kart og tegninger. På denne bakgrunn er organiseringen av gater, plasser og hus i byene undersøkt. Analysen konkluderer at den eldre organiseringsmåten speiles i reguleringsplanene som strengt tatt bare skulle speile bygningsloven. De nye reguleringsprinsippene ble altså ikke umiddelbart forstått.

Lenke til avhandlingen: <http://hdl.handle.net/10037/2105>

Det humanistiske fakultet
Institutt for kultur og litteratur
15.05.2009

Turid Rødne

Philosophiae doctor

Kriterier for det vitenskapelige ved kvalitativt orientert samfunnsforskning.

Metodeundervisningen unge forskere går gjennom, baserer seg på å omtale forskjellige forskningsmetoder, og i mindre grad reflektere over hvordan en kan kombinere disse til å skape mer integrerte løsninger i egen kvalitativ forskning. Basert på funnene anbefaler doktoranden at metodeundervisningen i større grad oppfordrer studentene til å kombinere og se an metodevalg iforhold til forskningsprosjektet. Rødnes forskning viser at de unge forskerne gjerne skulle lagt mer vekt på å bygge opp en metodologisk struktur som er basert på en intern sammenheng mellom metodevalg og selve studiet. Rødne har gjennomført en studie av et utvalg masteravhandlinger og doktorgradsstudier i sosiologi ved norske universiteter, og stiller spørsmål ved hvordan unge forskere orienterer seg i et uoversiktelig landskap av teorier og metoder når de, med grunnlag i kvalitativ metode, skal skape et vitenskapelig arbeid.

Fakultet for humaniora, samfunnsvitenskap og lærerutdanning
Institutt for sosiologi, statsvitenskap og samfunnsplanlegging
27.11.2009

Kari-Lise Rørvik

Philosophiae doctor

The NE Nordic Seas during the Last Glacial Maximum and Holocene; a multi-proxy perspective.

Mye tyder på at oppvarmingen av nordområdene blir mye større enn for områder ved lavere breddegrader. Det er imidlertid fortsatt stor usikkerhet, særlig i nord, om hvordan framtidens klima vil bli. En bedre forståelse av de naturlige klimaforandringer gjennom fortiden vil kunne bidra til sikrere prognoser for fremtidens klima. I doktorgradsavhandlingen analyserer Rørvik avsetninger fra havbunnen utenfor Nord-Norge, som gir viktige opplysninger om store variasjoner i fortidens klima. Ved hjelp av fossiler av mikroskopiske dyr som engang levde i havet kan man hente viktige opplysninger om variasjoner i fortidens klima. Resultatene viser blant annet perioder da Golf-

strømmen uteble og sirkulasjonen i de Nordiske hav var stoppet opp. Studiene av klimautviklingen i Malangen og på norsk kontinentalmargin bidrar til å belyse havets rolle for klimavariasjoner. Områder ved høye breddegrader er antatt å være særlig følsomme for klimaendringer og derfor har studieområdet vært godt egnet for denne type studier. Naturlige klimaendringer i nordområdene kan fortelle mye om hvordan fremtidens klima vil bli.

Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet
Institutt for geologi
30.04.2009

Kjetil Sagerup

Philosophiae doctor

POP-cocktails: Hangover threats for seabirds? The response of three seabird species to exposure to persistent organic pollutants in the Barents Sea.

Avhandlingen tar for seg miljøgifters effekter på immunforsvar til sjøfugl fra Barentshavet. Resultatene viser at miljøgifter kan påvirke immunforsvaret til polarmåker. Polarmåken har de høyeste nivåene av miljøgifter i Arktisk. Konsentrasjonene av miljøgifter målt i polarmåkekyllinger fra Bjørnøya var så høye at de virket negativt for utviklingen av immunforsvaret. Analyser viser at krykkje og lunde ikke er påvirket av miljøgifter. Effekter av miljøgifter er imidlertid lite studert hos disse artene og videre studier anbefales. Avhandlingen viser at den totale mengden miljøgifter i døde polarmåker er kraftig redusert de siste 15 årene. Mengden miljøgifter i hjernen var imidlertid uforandret. Dette kan bety at fugler i dårlig kondisjon ikke klarer å takle miljøgiftene. Selv om avhandlingen viser nedgang av de klassiske gamle miljøgiftene som PCB og DDT, er det nødvendig å følge utviklingen av de nye miljøgiftene, for eksempel bromerte flammehemmere og fluorforbindelser, nøye.

Lenke til avhandlingen: <http://hdl.handle.net/10037/2244>

Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet
Institutt for biologi
11.06.2009

Randall Harold Sexton

Philosophiae doctor

Tradisjonell Helbredelse og de psykiatriske helsetjenestene i Samiske områder av Nord-Norge - Møtepunkter og Samarbeid.

WHO har i en rekke år oppmuntret til å inkludere lokale behandlings- og helbredelsestradisjoner innen helsevesenet, og en økende litteratur innen den transkulturelle psykiatrien støtter et slikt samarbeid. Lokale behandlingsformer har et lang erfaringsgrunnlag i de områdene der de praktiseres, og er i takt med den virkelighetsforståelsen som den kulturen bygger på. Temaet i avhandlingen omhandler forholdet mellom den hjelper-tradisjonen som i dag finnes innen den samiske befolkningen i Troms og Finnmark, og de psykiatriske helsetjenestene i området. Det ble gjennomført en spørreundersøkelse blant 186 pasienter samt intervjuer av pasienter, hjelpere, helbredere og terapeuter i Finnmark og Nord-Troms. Basert på funnene i studien anbefales en utvidelse av psykiatriens interessefelt til å inkludere større kultursensitivitet, lokal hjelper-tradisjon og bedre ivaretagelse av helhetlig behandlingstilnærming.

Det helsevitenskapelige fakultet
Institutt for klinisk medisin
17.11.2009

Sten Ivar Siikavuopio

Doctor philosophiae

Drøbak- kråkebolle (Strongylocentrotus droebachiensis) i akvakultur: effekt av ulike miljøfaktorer på gonadevekst.

Siikavuopio har undersøkt effekten av ulike miljøfaktorer på gonadevekst hos Drøbak-kråkebolle i oppdrett. Optimal temperatur for gonadevekst hos voksne kråkeboller ligger mellom 10 og 12 °C om sommeren og ca 8 °C om vinteren. Temperaturer over 12 °C gir redusert vekst og forutnyttelse. Studiene viser at Drøbak-kråkebollen har lav toleranse for CO₂, nitritt og ammoniakk sammenliknet med laksefisk. Forhøyede nivåer av disse stoffene medfører redusert gonadevekst, mens forinntaket blir lite påvirket.

Dette resulterer i svært dårlig forutnyttelse. Kråkebollene har lavt syngenforbruk, men er likevel svært følsomme for reduksjoner i vannetssygeninnhold. Disse forholdene tilsier at kråkeboller i oppdrett krever stor vannutskifting for å opprettholde maksimal gonadevekst. For høy individtetthet i oppdrett medfører også nedsatt gonadevekst. Arbeidet omfatter en kartlegging av akseptabel tetthet for kråkebolle i oppdrett.

Lenke til avhandlingen: <http://hdl.handle.net/10037/2263>

Fakultet for biovitenskap, fiskeri og økonomi
30.10.2009

Vasilis Sitras

Philosophiae doctor

Gene expression profile of normal and compromised Placentas.

Morkaken spiller en viktig rolle for fosterets velbefinnende. Genuttrykk i morkaken ved normal fødsel, alvorlig svangerskapsforgiftning og veksthemming er lite undersøkt.

Studiets formal var å undersøke hvordan: normal fødsel, alvorlig svangerskapsforgiftning og veksthemming kan påvirke genuttrykk i morkaken hos gravide kvinner. Blodstrømsparametre i mors, fosterets og morkakens blodomløp ble målt ved hjelp av ultralyd for fødselen for å studere morkakefunksjon og fosterets tilstand. Global gen-ekspresjonsprofil ble undersøkt ved hjelp av mikromatriser

i morkakevev samlet etter forløsning fra kvinner med h.h.v. normalt svangerskap, alvorlig svangerskapsforgiftning og veksthemmende fostre. Vi har funnet at genuttrykk i morkaken ikke er signifikant påvirket av fødselen ved planlagt keisersnitt. Ved svangerskapsforgiftning og ved veksthemming hos fosteret derimot, er genekspresjonsprofilen i morkaken svært forskjellig sammenlignet med normale svangerskap. Tidlig svangerskapsforgiftning veksthemming hos foster har lignende genetiske mekanismer som kan tyde på betennelsesreaksjon i morkaken.

Lenke til avhandlingen: <http://hdl.handle.net/10037/2010>

Det medisinske fakultet
Institutt for klinisk medisin
26.06.2009

Guri Skeie

Philosophiae doctor

Diet, dietary supplements and dietary change among cancer survivors and cancer-free women – The Norwegian Women and Cancer study and the European Prospective Investigation into Cancer and Nutrition.

Avhandlinga tar for seg kosthald, bruk av kosttilskot og endringar i kosthaldet blant kvinner frå Kvinner og kreftstudien som fekk kreft i bryst eller tjukktarm/endetarm og friske kvinner. Ho inneheld også ei samanlikning av bruken av kosttilskot i ti europeiske land, og ein studie om effekten av bruk av tran og andre kosttilskot på overlevinga blant kreftpasientar. Kosthaldsendringane blant kvinner med bryst- og tarmkreft går i same retning som endringane blant kreftfrie kvinner, men er litt større. Det var først og fremst for frukt, grønnsaker, mjølk og kaffi det var skilnad i endringane. Dei som fekk brystkreft auka inntaket av frukt og grønt meir enn kreftfrie kvinner, og dei som fekk tarmkreft kutta ikkje ned på mjølkeforbruket slik friske kvinner gjorde. Kvinner som fekk brystkreft reduserte kaffiforbruket meir enn kreftfrie kvinner. Bruken av kosttilskot syntte ein sterk nord-sør gradient i Europa, med nesten ti gonger så mange brukarar blant danske kvinner som blant greske kvinner.

Lenke til avhandlingen: <http://hdl.handle.net/10037/2367>

Det helsevitenskapelige fakultet
Institutt for samfunnsmedisin
11.09.2009

Astrid Skjesol

Philosophiae doctor

Studies of infectious pancreatic necrosis virus (IPNV) and immune evasion strategi.

Infeksiøs pankreas nekrose (IPN) er en smittsom sykdom som rammer laksefisk i tidlige livsstadier, og som forårsaker store økonomiske tap for oppdrettere. I avhandlingen beskrives fysiske interaksjoner mellom ulike IPN virusproteiner og betydningen av disse, samt vertens cellulære forsvar mot IPN virus. Interferoner er cellulære alarmproteiner som produseres når virus infiserer mennesker og dyr. Gjennom evolusjonen har mange virus, IPNV inkludert, utviklet strategier for å unngå vertens forsvarsmekanismer. Behandling med interferon gjør uinfiserte celler svært motstandsdyktige mot IPNV. Da evner ikke viruset å reproducere seg, men hos celler som er infisert med IPNV før interferon tilsettes, klarer IPNV "å slå tilbake". I disse cellene dempes antiviral aktivitet. Dermed utvider IPNV sitt tidsvindu for replikasjon og spredning av viruspartikelen. STAT1 er et viktig molekyl som aktiveres av interferon og bidrar til oppregulering av antivirale gener. I dette arbeidet har vi klonet STAT1 fra laks og vist at STAT1 blir aktivert og transportert fra cytoplasma inn til cellekjernen i interferon-stimulerte celler.

Kjersti Eeg Skudal

Philosophiae doctor

Does Team Management Matter? A Study of Impacts on Job Satisfaction and Organizational Commitment in Mental Hospital Departments.

Skudal har studert team som ledelseform. Forskningsspørsmålet var om teamledelse spiller noen rolle for lederes og ansattes jobbtilfredshet og lojalitet til organisasjonen sammenlignet med en hierarkisk ledelsesmodell? Analyser av kvantitative data samlet inn ved hjelp av spørreskjema og intervjudata viser at teamledelse sammenlignet med hierarkisk ledelse har en sterk effekt på lederes jobbtilfredshet, noe som tydelig viser instrumentelle effekter av teamledelse. Samtidig har teamledelse sterk effekt på ansattes jobbtilfredshet sammenlignet med hierarkisk ledelse. Dette forklares ved at teamledelse påvirker ansatte, som er mer perifer fra ledelsesmodellen, gjennom symboler. Teamledelse viste ikke effekt å verken lederes eller ansattes lojalitet overfor organisasjonen.

Lenke til avhandlingen: <http://hdl.handle.net/10037/2106>

Fakultet for humaniora, samfunnsvitenskap og lærerutdanning
Institutt for sosiologi, statsvitenskap og samfunnsplanlegging
28.08.2009

Lars Småbrekke

Philosophiae doctor

Consumption of antibacterial agents — harmacoepidemiology, resistance and interventions.

I avhandlingen er ulike aspekter ved antibiotikabruk studert med formål å bidra til mer rasjonell bruk av legemidler. I arbeidet med avhandlingen har Småbrekke ledet en intervensjonsstudie om medikamentell behandling av akutt mellomørebetennelse ved Legevakta i Tromsø og deltatt i nasjonale og internasjonale prosjekter med hovedfokus på problemstillinger knyttet til bruk av antibiotika i syke-

hus. Prosjektene har bidratt til å fremme redusert bruk av antibiotika ved akutt mellomørebetennelse hos barn og bidratt til å etablere et nytt, forenklet høydoseregime for aminoglykosider til premature barn. Avhandlingen inkluderer i tillegg prosjekter relatert til forståelsen av sammenhengen mellom antibiotikabruk i sykehus og forekomst av bakteriell resistens hos noen vanlige sykdomsframkallende bakterier og en eventuell sammenheng med økt risiko for alvorlige tarmbivirkninger.

Lenke til avhandlingen: <http://hdl.handle.net/10037/2135>

Det helsevitenskapelige fakultet
Institutt for medisinsk biologi
03.09.2009

Monica Sneve

Philosophiae doctor

Body composition, parathyroid hormone and vitamin D.

Flere studier har vist at det er en sammenheng mellom kalkstoffskiftet, kroppsammensetning og røyking. I studien har man sett på sammenhengen fra en epidemiologisk vinkel og forsøkt å påvise årsakssammenhenger mellom nivå av vitamin D i blodet og vektendring hos overvektige personer med tilsudd av vitamin D. Data er hentet fra den fjerde og femte Tromsøundersøkelsen. Man fant at kropps-masseindeks var nært knyttet til røykestatus og at personer med høyt nivå av parathyroideahormon (PTH) hadde lavere beintetthet og større fettmasse enn personer med lavt nivå av PTH. Disse sammenhengene ble kun funnet hos ikke-røykere. 445 overvektige personer ble delt inn i to grupper, hvorav en fikk D-vitaminer og en fikk placebomedisin. Etter ett år var det ingen forskjell i vekt mellom de to gruppene, og det er lite sannsynlig at tilskudd av vitamin D er av betydning for vektreduksjon hos ellers friske overvektige personer.

Det medisinske fakultet
Institutt for klinisk medisin
18.06.2009

Marit Dahl Solbu

Philosophiae doctor

Albuminuria — a risk-factor for cardiovascular disease and renal function decline, but not a component of the metabolic syndrome.

Bakgrunnen for studien er en klar sammenheng mellom lavgradig albuminutskillelse i urinen, markør på lett nyreskade, og det metabolske syndrom. Hovedmålsetning var å studere hvilke faktorer som kan gi endring i albuminutskillelse, hvordan albuminutskillelse over tid kan påvirke nyrefunksjon, sukker-balanse og fettstoffsifte, samt hvordan albuminutskillelse, med eller uten det metabolske syndrom, påvirker overhyppighet av hjerte-/karsykdommer og død samt å undersøke eventuelle kjønnsforskjeller. Hovedkonklusjonen er at lavgradig albuminuri er ikke direkte knyttet til redusert insulinfølsomhet eller metabolsk syndrom, men synes å gjenspeile generell skade på blodkar forårsaket av kjente eller utradisjonelle risikofaktorer. Dermed reflekterer lavgradig albuminuri risikoen for hjerte-/karsykdom og død bedre enn en sammenstilling av risikofaktorer slik man har definert det i det metabolske syndrom.

Det medisinske fakultet
Institutt for klinisk medisin
29.04.2009

Sissel Heidi Sollied

Philosophiae doctor

Undring og ubehag. — Et blikk på effekten av veiledning i spesialpedagogisk praksis.

I avhandlingen har Sollied gjennom en relasjonistisk fundert prosess undersøkt mulighetene til finne fram til menneskenes kompetanser og ressurser. I en pilotundersøkelse analyseres måter veilede på, i barn og unges livsverden. Pilotundersøkelsens erfaringer ledet til arbeidsmaten som ble anvendt i halvannet års innovasjon, knyttet til det relasjonelle nettverket til to unge mennesker. Alle deltakerne dybdeintervjues det følgende året, i tillegg til at PPT-journalene analyseres. Intervjuene gir mulighet til å spore endringer som følge av innovasjonen, og journalanalysen gir tilgang til informasjon om innholdet i tidligere utredninger

og veiledningsprosesser. Undersøkelsen peker på faktorer som ser ut til å fremme endringer i den konkrete praksis som undersøkes, og finner også hvilke barrierer som hindrer en slik prosess. Et relasjonelt perspektiv kritiseres gjerne for å stå sterkere som ideologi enn som praktisk pedagogikk.

Fakultet for humaniora, samfunnsvitenskap og lærerutdanning
Institutt for lærerutdanning og pedagogikk
27.11.2009

Sigmund Vegard Sperstad

Philosophiae doctor

Antimicrobial peptides from the spider crab, Hyas araneus.

For å stå bedre rustet ovenfor bakterier som er resistente mot konvensjonell antibiotika, er det viktig å finne alternative stoffer som har potensial å hindre mikrobiell vekst. Fire små proteiner (peptider) ble rensert fra blodceller fra pyntekrabbe. Disse ble karakterisert ved hjelp av massespektrometri og proteinsekvensering, og genene som koder for disse peptidene ble isolert og sekvensert. To av peptidene viser likhet til antimikrobielle peptider isolert fra andre krepsdyr, mens to har en unik primærstruktur. Alle peptidene består av ulike regioner, og den antimikrobielle aktiviteten er sannsynligvis lokalisert til ett av disse i hvert av peptidene. De fire peptidene ble testet mot bakterier og sopp. Det ene peptidet viste god aktivitet mot testorganismene, mens tre av dem hadde en moderat antimikrobiell aktivitet. Peptidene er konstitutivt uttrykt i blodcellene, og uttrykket endres i liten grad når blodcellene blir tilsatt bakterier.

Norges fiskerihøgskole
Institutt for marin bioteknologi
05.06.2009

Marianne Helene Storjord

Philosophiae doctor

Barnehagebarns liv i en samisk kontekst. En arena for kulturell meningsskaping.

Avhandlingen handler om den samiske barnehagen som en institusjon i dagens samfunn. Resultatene viser at den samiske barnehagen er et mangesidig og komplekst fenomen. Den er en viktig arena for sosialisering og identitetsdannelse for de samiske barna. De ansatte, barna og foreldrene spinner et nett av mening sammen som skapes, bygges opp og kommer til syne i det indre liv som leves i barnehagen. Barnehagens hverdagsliv uttrykkes gjennom rutiner, regler, sosiale samspill, tegn, kommunikasjon, lek, rollespill og i forhold til verdier og holdninger. Til sammen skaper aktørene den samiske barnehageverdenen gjennom felles erfaringer og opplevelser. Dette fellesskapet påvirker hvordan kultur, språk og tradisjon får sin spesielle Storjords funn viser at den samiske profilen ikke er til stede i den grad som lovverket forutsetter. Studien representerer et av de første bidrag om den samiske barnehagen innenfor samfunnsforskningen. Avhandlingen løfter frem og understreker den samiske barnehagens viktige rolle for samiske barns oppvekst og identitetsutvikling i et etnisk pluralt og flerspråklig samfunn.

Det samfunnsvitenskapelige fakultet
Institutt for pedagogikk
29.01.2009

Svein Kristian Stormo

Philosophiae doctor

Anisakid roundworm larvae – Detection of parasites in Cod muscle and the freeze tolerance of Sealworm (Pseudoterranova decipiens).

Etter flere tiår med forskning har man ikke klart å finne en metode som kan erstatte dagens manuelle metode som både er tidkrevende og kostbar for industrien. I dette prosjektet ekstraherte vi både parasitter og torskemuskel og fant komponenter som kan brukes til å skille mellom fiske-muskel og parasitter. Egenskapene til disse komponentene, hvilken del av lyset de absorberer, kan brukes til å frem-heve forskjellen mellom parasitt og muskel. Avbildende spektroskopi er en relativt ny metode som kan utnytte slik informasjon, og resultatene fra dette prosjektet tyder på at dette er en god kandidat for fremtidig automatisk detek-sjon av parasitter. Kontrollerte fryseforsøk og analyser av stoffer som gir beskyttelse ved frost viser at torskekveisen har en moderat frosttoleranse. Denne arten opplever aldri slike betingelser i naturen, og resultatene indikerer at dens tilpasning til høy temperatur også gir egenskaper som be-skytter mot frost.

Norges fiskerihøgskole
Institutt for marin bioteknologi
26.06.2009

Kirsti Stuvøy

Philosophiae doctor

Security Under Construction. A Bourdieusian Approach to Non-state Crisis Centres in Northwest Russia.

En sentral forskjell mellom norske og russiske kriesesenter er at mens de norske anser et beskyttet bosted som et pre-miss for sitt arbeid, har bare et fåtall av de russiske sentrene et slikt tilbud. Spørsmålet som stilles fra norsk side er hva slags sikkerhet de da skaper ved de russiske kriesesentrene. Bourdieus tre begreper felt, kapital og habitus bidrar til å vise hvordan de russiske sentrene fungerer som lokale sikkerhetsprodusenter. Deres handlingsrom er definert av deres sosiale nettverk. Kriesesentrene har få økonomiske

midler, men bruker sine kontakter til å hjelpe den enkelte kvinne. Som konsekvens er deres sikkerhetsproduksjon preget av å være ad hoc og basert på personlige relasjoner med enkeltpersoner. For ofrene fungerer krisesentrene som informasjonskilde og rom for gjenerobre sin sikkerhet.

Lenke til avhandlingen: <http://hdl.handle.net/10037/1994>

Det samfunnsvitenskapelige fakultet
Institutt for statsvitenskap
05.06.2009

Daniel Stødle

Philosophiae doctor

Device-Free Interaction and Cross-Platform Pixel Based Output to Display Walls.

Avhandlingen presenterer konseptene interaksjonsrom og pixelrom. Et interaksjonsrom er et område der mennesker eller andre objekter oppdages og benyttes til å interagere med ulike programmer. Mekanismene for interaksjon løsrives fra hver enkelt datamaskin, og gjøres i stedet om til en egenskap ved omgivelsene. Det andre konseptet er pixelrommet, der alle kilder til bildepunkter, fra mobiltelefoner til skjermer og store visningsvegger, samles og gjøres tilgjengelig på tvers av datamaskiner. Forskningen har benyttet visningsveggen ved IFI, en skjerm som er hele 230 tommer stor og har en oppløsning på 22 millioner bildepunkter. Størrelsen gjør det nødvendig å utvikle nye måter

å interagere med datamaskinene som driver visningsveggen; det er ikke lenger nok med bare én mus eller ett tastatur. Videre er de fleste eksisterende programmer kun designet for å kjøre på én datamaskin av gangen. Gjennom utvikling av flere fungerende systemer går Stødle inn i disse problemene i sin avhandling.

Fakultet for naturvitenskap og teknologi
Institutt for informatikk
06.11.2009

Liv Wergeland Sørbye

Philosophiae doctor

Frail homebound elderly: basic nursing challenges of home care. A comparative study across IIL sites in Europe.

Avhandlingen omfatter 4010 eldre fra elleve land i Europa. Verktøyet "Resident Assessment Instrument" for hjemmesykepleie ble brukt ved oppstart i 2001/2002, deretter seks og tolv måneder senere. Avhandlingen består av seks artikler med følgende tema: Utsiktet vekttap, ekstrem overvekt, urin og avføring inkontinens, samt vurdering av omsorgsnivå. Sørbye fant bl.a. ut at pasienter som hadde vært innlagt i sykehuset (siste 90 dager) hadde tre ganger så høy risiko for utsiktet vekttap sammenlignet med andre pasienter, utsiktet vekttap ga to ganger så høy risiko for dødsfall i prosjektperioden. Svært overvektige pasienter var i gjennomsnitt fem år yngre enn andre brukere og de fikk hjemmetjenester over lengre tidsrom. Andel med inkontinensbleier var svært høy. I det nordiske materialet hadde en lav andel pasienter permanent urinkateter eller var inkontinente for avføring, sammenlignet med andre steder. Sårbare eldre var de som var "lenket til hjemmet" (homebound), etter et år hadde de to ganger så høy risiko for sykehjems plass enn andre pasienter.

Lenke til avhandlingen: <http://hdl.handle.net/10037/1837>

Det medisinske fakultet
Institutt for klinisk medisin
12.02.2009

Nenad Tajsic

Philosophiae doctor

Limb Salvage Surgery.

Tradisjonelt har mikrokirurgi og rekonstruksjoner etter store skader vært forbeholdt noen spesialisentra og vært gjennomført med høyteknologiske instrumenter. Under krigene på Balkan på 1990-tallet arbeidet Tajsic med krigsskadde sivilpersoner ved et lite distriktssykehus. Der gjennomførte han en rekke avanserte rekonstruksjoner med billig og enkelt kinesisk utstyr og brøt derved høykost-sentrenes monopol på avanserte mikrokirurgi. Sammen med tyske kolleger har Tajsic har videreført det historiske arbeidet fra Balkan i et forskningssamarbeid mellom Mineskadesenteret ved UNN og Senter for Skadekirurgi i Frankfurt. I sitt doktorgradsarbeid forsvaret Tajsic studier der en ny type bløtdelslappe har vært brukt til å hele kompliserte bruddskader i leggen. For første gang intemasjonalt er resultatene og risikofaktorene ved denne operasjonsteknikken vitenskapelig undersøkt.

Det medisinske fakultet
Institutt for klinisk medisin
26.05.2009

Ernst Ivan Simon Thomassen

Philosophiae doctor

Regulation of the activity of Pax6 by protein-protein interactions mediated by its DNA-binding domains.

Avhandlingen tar utgangspunkt i at mennesker har ni ulike Pax-gener som lager Pax-proteiner. Disse er svært viktige for dannelse av organer under fosterutviklingen, for eksempel hjerne, øyne, muskler, nyrer og blod. Pax-genene har i blant mutasjoner eller er feilregulert. Dette kan føre til ulike sykdommer. Kreftceller har for eksempel tatt over de normale funksjonene til disse genene og bruker dem til sin fordel for å dele seg hurtig og uavbrutt. Feil regulering av de fleste Pax-genene er forbundet med et dårlig utfall i utviklingen av kreft. Men den nøyaktige rollen som disse genene har i kreftceller, er likevel uklart. Thomassen har forsket på Pax6 som blant annet er viktig i utviklingen av hjernen, øyet og bukspyttkjertelen. I denne avhandlingen viser han at Pax6 binder til seg selv og til andre proteiner.

Disse proteinene samarbeider for å slå gener på eller av i arvestoffet vårt. Thomassen har vært interessert i å forstå hvilke mekanismer Pax6 bruker for å aktivere eller inaktivere gener. Og de samme mekanismene kan være involvert i utvikling av sykdommer

Det medisinske fakultet
Institutt for medisinsk biologi
19.06.2009

Stian Sundell Torjussen

Philosophiae doctor

The Orphic Metamorphoses of Myth.

The elusive nature of Orphism and Orphic Mystery cults has been the subject of numerous studies. The thesis aims to take a new look at some of the controversies within this field. The main focus is on the gold tablets, a series of small texts engraved on thin gold leaves and put in the graves of their deceased owners. Some of these texts contain references to initiation rituals that should not be reduced to one single cult but rather draw upon more general eschatological ideas and ritual patterns. The mythical references most probably refer to a wide array of eschatological ideas sometimes of a local character. The text analysis agrees with the bricoleur theory where the tablets are seen as products of independent, itinerant manteis, rather than a homogenous pan-hellenic Orphic cult. The thesis concludes that the so-called Orphic texts should be approached as heterogeneous, eclectic texts rather than products of a single uniform Orphic cult.

Lenke til avhandlingen: <http://hdl.handle.net/10037/2001>

Det humanistiske fakultet
Institutt for kultur og litteratur
09.03.2009

Vidar Trædal

Philosophiae doctor

Kirkesteder og kirkebygninger i Troms og Finnmark før 1800

Kirkene i Troms og Finnmark fra middelalderen og fram til 1800 blir i denne avhandlingen drøftet samlet for første gang: Når og hvorfor ble kirkestedene etablert, hvem fikk bygget kirkene, og hvordan så de ut? Trældals avhandling er den første, samlede undersøkelsen av eldre kirker i landsdelen. Avhandlingen søker å avdekke hvorfor de enkelte kirkestedene ble valgt, hvem som var beslutningstakere, og hvordan og hvorfor kirkebygningene ble utformet som de ble. Befolkningsutviklingen fra jernalderen av, med norsk/norrøn kolonisering av Nord-Troms og Finnmark gjennom middelalderen, blir oppfattet som et viktig bakteppe for å forstå utviklingen. I avhandlingen kartlegges alle kjente og mulige kirkesteder i de to nordligste fylkene, og kirkebygningene som har stått her.

Lenke til avhandlingen: <http://hdl.handle.net/10037/1801>

Det humanistiske fakultet
Institutt for kultur og litteratur
20.02.2009

Foto: Vidar Trædal

Inge Unneberg

Philosophiae doctor

Avtaler om arv.

Det juridiske fakultet
04.12.2009

Tommi Johannes Vimpeli

Philosophiae doctor

Fetal cardiac output and its distribution to the placenta and brain at 11-20 weeks of gestation.

The objective was to study some aspects of fetal heart structure and function using ultrasonography at 11-20 weeks of gestation with an emphasis on the distribution of cardiac output to the placenta and upper body including brain. 143 pregnant women from an unselected population were serially examined. It appears feasible to study fetal heart anatomy in late first trimester using transvaginal echocardiography and to confirm normality. The research group has established reference ranges for the evaluation of some cardiac structures at 11-14 weeks of gestation and for some serial measurement at 11-20 weeks of gestation. Placental volume blood flow and the fraction of CCO distributed to the placenta increases substantially during 11-20 weeks of gestation reflecting faster placental growth relative to fetal growth and establishment of low resistance circulation during the first half of pregnancy. The fraction of cardiac output directed to the upper body and brain is relatively small but fairly constant during 11-20 weeks of gestation.

Lenke til avhandlingen: <http://hdl.handle.net/10037/2150>

Det helsevitenskapelige fakultet
Institutt for klinisk medisin
11.09.2009

Veronika Vorobieva

Philosophiae doctor

Antibiotic resistance in important human pathogenic bacteria in Arkhangelsk, Russia: Occurrence, mechanisms and molecular epidemiology.

Det medisinske fakultet
Institutt for medisinsk biologi
19.06.2009

Jorg Otto Welcker

Philosophiae doctor

Behavioral and energetic response of Arctic-breeding seabirds to environmental variability.

Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet
Institutt for biologi
16.06.2009

Jon-Ivar Westgaard

Philosophiae doctor

Characteristics of the population structure in species of fish displaying different dispersal capacities.

Inngående kjennskap til populasjonsstrukturen til kommersielt viktige arter er av avgjørende betydning for å kunne forvalte disse på en best mulig måte. Å bruke genetiske markører for å beskrive populasjonsstruktur er en høyst anerkjent metode i det vitenskapelige miljø. Avhandlingen tar sikte på å belyse sider av populasjonsstrukturen hos tre forskjellige arter av fisk; torsk, lodde og røye. Det blir lagt vekt på at de tre artene representerer fisk med ulik grad av muligheter for å spre sine gener i naturen. Ved å bruke forskjellige genetiske metoder har Westgaard søkt å gi ny og utfyllende informasjon om hvordan de studerte artene er delt opp i undergrupper i form av genetisk ulike bestander som torsk (kysttorsk og skrei) og røye.

Norges fiskerihøgskole
Institutt for akvatisk biologi
30.04.2009

Anja Celine Winger

Philosophiae doctor

Arctic charr (*Salvelinus alpinus* (L.)), an adequate host to *Gyrodactylus salaris* (*Monogenea*).

The aim was to elucidate the role of Arctic charr as a long-term host to *G. salaris*. It was found that the abundance of *G. salaris* varies significantly throughout the year in both Skibotnelva and Signaldalselva. Seasonal fluctuations were repeated between years, and are mainly explained as temperature dependent constraints upon parasite reproduction. Arctic charr in allopatry can sustain a *G. salaris* population during the winter. Newly hatched charr fry are highly susceptible to the parasite. Experimental studies indicated that parasite transmission occurs frequently within the charr fry population during the colonization process. Transmission probably is an important process in determining the infrapopulation structure by reducing the over-dispersion of *G. salaris* between hosts, and also may contribute to a prolonged period of growth of the parasite metapopulation. The study indicates that Arctic charr has to be valued as an important and adequate host to *G. salaris* which can sustain the parasite population within water-courses independent of the presence of infected salmon.

Norges fiskerihøgskole
Institutt for akvatisk biologi
26.05.2009

Jinghua Xie

Philosophiae doctor

Modeling Source-Differentiated Demand of Farmed Atlantic Salmon - The Impact of Exchange Rates and Generic Advertising.

I avhandlingen utvikler Xie modeller som måler effekten av valutakurser og generisk markedsføring på den internasjonale etterspørselen etter laks. Videre analyseres etterspørselsstrukturen for laks i det globale markedet og i EU. Analysen tar også for seg både den direkte og indirekte effekten av generisk markedsføring som blir finansiert av den norske lakseindustrien. Effekten blir analysert både på etterspørselen etter norsk laks og på laks fra ikke-norske

produsentkilder. Avhandlingen viser at lakseprisene er minst like følsom for endring i valutakurser som endringer i handelsvolum. Evnen i verdensmarkedet til å absorbere ytterligere økning i tilbudet av laks uten reduksjoner i handelsverdi blir begrenset. En reduksjon i den norske lakseprisen vil dra ned Storbritannias laksepris. Norske produsenter har generelt nytte av den generiske markedsføringen utført av Eksportutvalget for fisk. Generisk markedsføring kan rotere etterspørselskurven og endre prisfølsomheten for laks i markedet.

Norges fiskerihøgskole
Institutt for økonomi
17.04.2009

Sigurd Aanestad

Philosophiae doctor

Essays on the Exploitation of Natural Resources: Optimal Control Theory applied to Multi-species fisheries and Fossil fuel Extraction.

De biologiske sammenhengene og bestandsdynamikken i Barentshavet blir bedre og bedre forstått av havforskerne, men forvaltningen har hengt noe etter selv om det, når det gjelder lodde, ble tatt fornuftige grep allerede tidlig 1990-årene. De senere år har flerbestandsdynamikk blitt mer sentralt i forvaltningen, og betydningen av flerbestandsdynamikk er ett av hovedpoengene i avhandlingen.

Fakultet for biovitenskap, fiskeri og økonomi
Handelshøgskolen i Tromsø
18.09.2009

Lena Aarekol

Philosophiae doctor

Kvenske minnesteder 1970-2001. Materialitet og minne.

Fra 1970-tallet og frem til i dag har det skjedd store endringer i kvensk minoritetskultur. Fra å være en nærmest "usynlig" gruppe i det norske samfunnet er kvenene nå anerkjent som en nasjonal minoritet med eget språk. Aarekol har analysert hvordan konkrete ting som fotografi,

monument, museum, drakt og arkiv har bidratt til å skape og forsterke en egen kvensk identitet. Det er viktig for en minoritet å ta i bruk, skape og synliggjøre kollektive minner og etablere "minnesteder". I perioden 1970-2001 har kvensk kultur på ulike måter blitt levende og mer synlig i samfunnet. Dette har medført at minnene og forståelsen av den kvenske kulturen har blitt utvidet og tydeliggjort. I tillegg til at kvenene i dag kan vise til at de er en nasjonal minoritet og har eget språk så har de fått sitt eget monument, en kan oppleve kvensk kultur på museum, en kan kles seg kvensk og finne arkivmateriale ved å gå i et eget kvensk arkiv.

Det samfunnsvitenskapelige fakultet
Institutt for historie
12.06.2009

Eirik Årsand

Philosophiae doctor

Mobile Self-Help Tool for People with Type 2 Diabetes.

Bakgrunnen for Årsands avhandling er de problemene som mennesker med Type 2 diabetes møter i hverdagen. Ifølge Verdens Helseorganisasjon (WHO) vokser denne sykdomsgruppen i et epidemisk tempo, og samfunnsutgiftene forbundet med diabetes er enorme. Bare for Norge er de årlige utgiftene forbundet med diabetes beregnet til nesten 10 milliarder kroner. Gjennom å kombinere informatikkfaget med dette sykdomseksemplet, har man oppnådd flere originale konsepter innen sensor-system design, grensesnitt for mobile terminaler, og bruk av mobiltelefon som personlig helserverktøy. Det er designet en diabetesdagbok som fungerer

som selvhjelpsverktøy for mennesker med diabetes. Systemet er basert på en mobiltelefon, blodsuktermåler og stegteller. I tillegg er det laget en modul for matvaneregistrering på telefonen. Det spesielle med den utviklede diabetesdagboka er at funksjonene er veldig enkle i bruk, noe som er et resultat av stor grad av brukermedvirkning.

Fakultet for naturvitenskap og teknologi
Institutt for informatikk
10.12.2009

Ole Magnus Åsli

Philosophiae doctor

In the blink of an eye: The latency of potentiated startle reveals the role of awareness in conditioning and fear.

Tidsaspektet ved fryktreaksjoner ble studert. Gjentatte paringer av en ubehagelig stimulus (ubetinget stimulus) med en nøytral tone (betinget stimulus) skapte en fryktreaksjon til tonen. Slik assosiasjonslæring kalles klassisk betinging. To typer klassisk betinging ble brukt. I utsatt betinging presenteres den betingede stimulus og varer helt til den ubetingede stimulus presenteres. I sporbetinging presenteres den betingede stimulus først, deretter kommer et mellomrom uten noe stimulus, før den ubetingede stimulus presenteres. Det har vært debattert hvorvidt det er noe forskjell i effekten av de to typene læring. Det har blitt hevdet at utsatt betinging kan forekomme selv om en ikke er bevisst sammenhengen mellom den betingede stimulus og den ubetingede stimulus. Andre hevder at slik bevissthet er en forutsetning uansett. Denne avhandlingen viser at fryktreaksjoner etter utsatt betinging vises bare noen få millisekunder etter presentasjon av den fryktede stimuli, mens reaksjonen etter sporbetinging ikke kommer før etter ett og et halvt sekund. Denne forskjellen tyder på at det er forskjellige strukturer i hjernen som ligger bak disse to typene læring. I tillegg tyder dette på at utsatt læring kan skje ubevisst, mens at sporbetinging ikke kan skje ubevisst.

Det samfunnsvitenskapelige fakultet
Institutt for psykologi
08.05.2009

Kristian Åtland

Philosophiae doctor

The European Arctic in Soviet and Russian Security Policy, 1987-2007: A Collection of Articles Drawing on 'Copenhagen School' Theory.

Åtlands avhandling baserer seg på et omfattende russisk kildemateriale og belyser sikkerhetspolitiske aspekter ved sovjetisk og russisk nordområdepolitikk i de to tiårene som er gått siden slutten av den kalde krigen. Han har analysert nordområdenes rolle i sovjetisk og russisk sikkerhetstenkning under og etter den kalde krigen. Under den kalde krigen var Kolahalvøya et av verdens mest militariserte områder. Den europeiske delen av Arktis spilte en sentral rolle i sovjetisk forsvarsstrategi. Sovjetunionens nordvestlige hjørne og havområdene utenfor fremstod som en frontsoner der to militære blokker stod steilt mot hverandre, og der det var de militære som satte premissene for utviklingen. Utover på 1990-tallet startet en endringsprosess som kalles "desikkerhetisering", og Russland omdefinerte sine sikkerhetspolitiske interesser i regionen for å legge til rette for petroleumsvirksomhet og annen sivil aktivitet i og rundt Barentshavet.

Fakultet for humaniora, samfunnsvitenskap og lærerutdanning
Institutt for sosiologi, statsvitenskap og samfunnsplanlegging
22.09.2009

UNIVERSITETET I TROMSØ

9037 Tromsø

Telefon 77 64 40 00 – Faks 77 64 49 00

postmottak@uit.no

uit.no

